

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۰۹/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

ضرورت آموزش کارآفرینی در مدارس و اهمیت کسب این مهارت در دانش آموزان جهت ورود به جامعه

مژگان فریدون نژاد^۱

۱- دکترای تخصصی روانشناسی تربیتی. شاغل در آموزش و پرورش تهران و مدرس دانشگاه فرهنگیان
dr.m_fereydownezhad@yahoo.com

چکیده

آماده سازی دانش آموزان جوان جهت موفقیت در ورود به مسیر شغلی آتی و رهبری در بازار جهانی از مهم ترین وظایف آموزش به شمار می‌روند. آموزش مهمترین نقش را در توسعه کارآفرینی دارد. از آنجا که کارآفرینی فرایندی نسبتاً اکتسابی و هدفمند است و می‌توان آن را در مدارس آموزش داد و آموزش و پرورش نقش کلیدی در تربیت و پرورش افراد جامعه دارد، لازم است تا پایه های فرهنگی و ارزشی کارآفرینی در مدارس ریخته شود. آموزش کارآفرینی از ضروریاتی است که باید در برنامه درسی مدارس گنجانده شود. هدف از آموزش کارآفرینی در مدارس تنها برای راه اندازی یک کسب و کار و کارآفرینی انتفاعی برای خود نیست، بلکه کارآفرینی یک روش و شیوه ی زندگی است که در تمام ابعاد زندگی شخصی، سازمانی و اجتماعی فرد کاربردی مهم دارد. میتوان از کارکرد مثبت آموزشهای کارآفرینی در جهت افزایش روحیه کارآفرینی و به تبع آن اشتغالزایی جوانان و کاهش بیکاری یاد کرد. هدف از آموزش کارآفرینی در مدارس این می باشد که جوانان به جای این که به فکر استخدام و محقق کردن اهداف مدیران خود باشند، با خلاقیت و طرح ایده های جدید و با کسب مهارت های کارآفرینی، در جهت تحقق رویاهایشان تلاش کنند. دانش آموزان کارمندان، مسئولان، مدیران و کارآفرینان آینده ی این مرز و بوم هستند. چنانچه در سن مدرسه با مباحث مهم کارآفرینی آشنا شوند، هرگاه به سن جوانی رسید این آموزش ها بازتابی بیرونی و عملی به خود میگیرد و می تواند آموخته هایشان را کاربردی کنند و به هنگام تصمیم گیری برای زندگی و شغل خود بهتر عمل خواهند کرد.

کلمات کلیدی: آموزش، کارآفرینی، دانش آموزان، جامعه

۱-مقدمه

آموزش و پرورش نیروی محرکه اقتصاد هر کشوری به طور مستقیم یا غیرمستقیم است و امروزه بحث کارآفرینی چیزی فراتر از یک انتخاب است و تبدیل به ضرورت گردیده است. البته زمانی از اهمیت کار آفرینی آگاه می‌شویم که متوجه می شویم دانش آموزانی که فارغ التحصیل می‌شوند فاقد مهارت‌های پیشرفته و تفکر نوآورانه برای حل چالش‌های امروزی در محل کار هستند، زیرا اهمیت کارآفرینی، نه تنها راه اندازی شرکت ها، بلکه تقویت تفکر خلاقانه و جاه طلبانه در حوزه ی کاری و شغلی نیز می باشد [1]. کارآفرینی همه چیز در مورد ایده پردازی، اجرای آن ایده ها و تبدیل به یک کسب و کار است. کارآفرینی، فرایند تأسیس یک کسب و کار بر مبنای یک فکر و ایده نو است. ایده گرفتن می‌تواند آسان باشد، اما بازی واقعی با شروع روند

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

اجرا آغاز می‌شود. برای شروع یک کسب و کار جدید، باید ریسک کنید و بسیاری از کارهایی را که دوست دارید را قربانی کنید [2]. امروزه جامعه با فناوری و نوآوری در حال توسعه است، بسیاری از مدارس با مدرن‌سازی سازگار شده‌اند و شروع به وادار کردن دانش‌آموزان به کار گروهی برای حل مشکلات، یادگیری آنلاین و ادغام علم با هنر کرده‌اند. در جهان اولین کشوری که ترویج فرهنگ کارآفرینی را از سطح دبیرستان شروع کرد ژاپن بود. اولین مؤسسه در توکیو در سال ۱۹۵۶ میلادی آغاز به کار کرد. در سال ۱۹۵۸ سازمان آموزش و پرورش ژاپن طرحی را برای اشاعه فرهنگ کارآفرینی تحت عنوان سربازان فداکار اقتصادی ژاپن، پیاده و اجرا کرد. براساس این طرح از افراد از سطح دبیرستان‌ها به مسئله کارآفرینی پرداخته و آموزش دیدند که در حین تحصیل چگونه کار کنند و به دنبال کسب سود باشند و چگونه کشورشان را از وابستگی صنعتی رهایی دهند. به تدریج مسئله کارآفرینی در ژاپن به سطح دانشگاه‌ها هم کشیده شد. اکنون در ژاپن بیش از ۲۵۰ مؤسسه بزرگ کارآفرینی وجود دارد. بین سال‌های ۱۹۷۰ تا ۱۹۹۲ میلادی بیش از ۹۶ درصد نوآوری صنعتی که توانست موقعیت ژاپن را در اقتصاد جهانی به یک موقعیت برتر تبدیل کند توسط کارآفرینان صورت گرفت. البته ناگفته نماند حمایت‌های دولت هم در این زمینه نقش مهمی داشته است. در انگلستان، دولت به دانشگاه‌ها جهت آموزش و کارآفرینی یارانه‌هایی می‌پردازد. در هلند، برای پرسنل SME ها آموزش‌های حرفه‌ای گذاشته شد به طوری که در سال ۱۹۹۸، ۳۲ درصد از SME ها درگیر آموزش حرفه‌ای بوده‌اند. همچنین در ایتالیا، ۸۵۵ دوره کسب و کار برای ۱۰۰۰۰ نفر شرکت کننده در بیش از ۲۰ دانشگاه ارائه شده است. در کشور ما طبق اسناد تحولی، مدرسه در افق چشم‌انداز ۱۴۰۴ تجلی‌بخش کارآفرینی است و یکی از اهداف کلان آن نیز تربیت انسان است؛ انسانی که ۳۰ ویژگی اصلی دارد و یکی از آن‌ها خلاق و کارآفرین بودن است. در مورد استفاده از ظرفیت اردو و توجه به موضوع کارآفرینی در سند تحول بنیادین، راهکارهایی آمده‌اند: در راهکار ۶-۱ آمده است: گسترش و تنوع‌دادن به حرفه‌ها و مهارت‌های مورد نیاز جامعه یا راهکار ۵-۶ تنظیم و اجرای برنامه جامع کارآفرینی و مهارت‌آموزی برای تمامی دوره‌های تحصیلی، به‌ویژه دانش‌آموزان دوره متوسطه باید از جمله راهبردهای نظام آموزشی باشد. راهکار ۶-۶ نیز به ایجاد شبکه‌ای از محیط‌های یادگیری اشاره دارد که اردوگاه‌ها و مراکز کارآفرینی از جمله آن‌ها هستند. همچنین، در راهکار ۲۸ نیز به استفاده از ظرفیت اردوها اشاره شده است. می‌توان نتیجه گرفت، یکی از مختصات مدرسه مطلوب، استاندارد و اساساً صالح، تحقق اهداف کارآفرینی و استفاده از ظرفیت اردوهای آموزشی است. یکی از جلوه‌های کانونی همکاری و تعاون در مدرسه اردوی دانش‌آموزی است که فعالیتی آموزشی و تربیتی و یک رسانه آموزشی محسوب می‌شود و به دانش‌آموزان امکان می‌دهد از طریق مشاهده طبیعت، وقایع، فعالیت‌ها، اشیا و مردم تجربه علمی و عملی به‌دست آورند. در سند تحول بنیادین، مدرسه موقعیتی است که دانش‌آموز می‌تواند در آن حرفه آینده خود را شناسایی، ارزیابی و برای کسب و کار و نقش‌آفرینی اقتصادی در آینده برنامه‌ریزی کند. با نگاهی اجمالی به اهداف دوره‌های تحصیلی در ساحت تعلیم و تربیت اقتصادی و حرفه‌ای نیز متوجه می‌شویم که مدرسه باید فعالیت‌ها و برنامه‌ریزی‌هایی را سازمان‌دهی کند که دانش‌آموزان با مفاهیمی مثل کار، کارآفرینی و اشتغال، درآمد و اساساً مفاهیم اصلی و پایه اقتصادی آشنا شوند و برای ورود به جامعه و زندگی در گروه اجتماعی آمادگی لازم را کسب کنند.

۲- مفهوم کارآفرینی

کارآفرینی، فرایند تأسیس یک کسب و کار بر مبنای یک فکر و ایده نو است. فرآیندی که بتواند با استفاده از خلاقیت، چیز نویی را همراه با ارزش جدید با استفاده از زمان، منابع، ریسک و به کارگیری همراهان بوجود آورد کارآفرینی گویند. کارآفرینی فقط فردی نیست. سازمانی هم می‌تواند باشد حتی شرکت‌های بزرگ اعم از دولتی و خصوصی هم می‌توانند به کارآفرینی دست زنند. امروزه حتی صحبت از دولت کارآفرین به میان آمده است. به عقیده «ارتور کول» کارآفرینی عبارت است از فعالیت هدفمند که شامل یک سری تصمیمات منسجم فرد یا گروهی از افراد برای ایجاد، توسعه یا حفظ واحد اقتصادی است. «روبرت

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

نشئات» کارآفرینی را قبول مخاطره، تعقیب فرصت‌ها، ارضای نیازها از طریق نوآوری و تأسیس یک کسب و کار می‌داند. از نظر «پیتر دراگر» کارآفرینی یک رفتار می‌باشد و در واقع بکاربردن مفاهیم و تکنیک‌های مدیریتی، استانداردسازی محصول، بنا نهادن کار بر پایه آموزش می‌باشد. کارآفرینی همه چیز درباره نوآوری یا حل مشکلات مردم و ایجاد سودآوری از آن است. این یک اقدام برای ایجاد یک کسب و کار و مقیاس بندی آن برای ایجاد حداکثر سود است. برای ایجاد یک ایده جدید و دستیابی به آن، در واقع نیاز به مهارت، اشتیاق، ثبات و صبر زیاد و ریسک مالی برای دستیابی به آن دارید. راه اندازی یک کسب و کار آسان است اما مقیاس بندی و ایجاد سود با کمک به مردم جایی است که اکثر مردم شکست می‌خورند. اما یک کارآفرین مشتاق با اشتیاق زیاد هرگز تسلیم نمی‌شود و آن را انجام می‌دهد. کارآفرینی فرایند راه اندازی یک کسب و کار است. این کسب و کار می‌تواند بر اساس ایده‌ها، خدمات، کالاها و ... جدید باشد. اگر به فکر راه اندازی یک کسب و کار هستید، تحقیق کنید که کدام خدمات کمتر وجود دارد و می‌توانید بهترین نوع آن را ارائه دهید. اگر قصد دارید محصول جدیدی بسازید، محصولی را ایجاد کنید که مردم مایل به پرداخت هزینه برای آن باشند. شما مشکل کسی را حل می‌کنید و افراد پول را برای راه حل شما می‌پردازند.

مک کله لند تعریف گسترده‌ای از کارآفرینی بیان می‌کند و فرآیند کارآفرینی را فراتر از شغل و حرفه یک شیوه زندگی تعبیر می‌کند، به طوری که تلاش مستمر، خلاقیت و نوآوری زیربنای زندگی کارآفرینانه است در واقع کارآفرینی، روشی است برای انجام دادن کسب و کار به شیوه‌ای مبتکرانه، با تمرکز به مشتری و پذیرفتن ریسک‌های حساب شده.

اریک لپتون رئیس سیستم نجات‌دهنده‌ی زندگی پول فنس^۱ بیان می‌کند: "کارآفرینی نوعی سبک زندگی است که در آن کارآفرین بودن در هویت فرد ریشه می‌دهد. کارآفرینی به اوج رسیدن یک سری ویژگی‌های شخصیتی همچون اراده، خلاقیت، ریسک پذیری، رهبری و اشتیاق در فرد است. گمان نمی‌کنم بدون داشتن این خصوصیات بتوانید کارآفرین باشید..."

شومپیتر به عنوان پدر کارآفرینی در سال ۱۹۲۸ تعریف کارآفرینی را به صورت زیر مطرح کرد:

عصاره کارآفرینی در درک و بهره برداری از فرصتهاست. البته شومپیتر به تدریج در سیاست هم ورود پیدا کرد و بعد از آن، تعریف‌های بعدی‌اش کمی جنبه‌ی کلان‌تر به خود گرفت. به عنوان مثال تاکید می‌کرد که کارآفرینان کسانی هستند که اقتصاد و سازمان‌ها را زنده می‌کنند. البته نگاه شومپیتر به کارآفرینی صرفاً در این تعریف خلاصه نمی‌شد. او ابعاد کارآفرینی را فراتر از مفهوم فرصت جویی و فرصت پروری می‌دید. شومپیتر به رابطه بین کارآفرینی و نوآوری توجه ویژه داشت. او پنج شیوه نوآوری را مد نظر داشت:

۱. معرفی یک کالای جدید
۲. به کار گیری یک شیوه‌ی جدید برای تولید یک محصول قدیمی
۳. ایجاد یک بازار جدید برای یک محصول موجود
۴. کشف و به کار گیری یک منبع جدید برای تامین مواد اولیه
۵. ایجاد یک ساختار جدید برای یک صنعت موجود

او چنان دقیق به ویژگی های کارآفرینان و شیوه‌های عملکرد آنها می‌پردازد که امروزه در مقاله های کارآفرینی، گاهی به جای اصطلاح تعریف کارآفرینی توسط شومپیتر از اصطلاح کلی‌تر کارآفرین شومپیتری استفاده می‌کنند تا تمام آنچه او مد نظر داشته حفظ شود و از قلم نیفتد [3].

¹ Eric Lupton, president of Life Saver Pool Fence Systems

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۳- کارآفرین کیست؟

واژه کارآفرین از کلمه (Entrepreneur) به معنای متعهد شدن مشتق شده که در اصل از زبان فرانسه به دیگر زبانها راه یافته است. انگلیسیها سه اصطلاح با نامهای ماجراجو، متعهد و کارفرما را در مورد کارآفرین به کار می‌بردند. از نظر آنها، کارآفرین کسی است که متعهد می‌شود مخاطره‌های یک فعالیت اقتصادی را سازماندهی، اداره و تقبل کند. کارآفرین فردی است که یک نیاز در بازار را شناسایی کرده و برای برآوردن آن تلاش می‌کند. این اصطلاح، به فردی اطلاق می‌شود که کسب‌وکاری را راه‌اندازی می‌کند و توانایی پاسخدهی به آن نیاز شناسایی شده را به عنوان یک فرصت اقتصادی را دارد. در واقع کارآفرین کسی است که نوآوری خاص داشته باشد. این نوآوری می‌تواند در ارائه یک محصول جدید، ارائه یک خدمت جدید، طراحی یک فرآیند نوین و یا نوآوری در رضایت مشتری و ... باشد. کارآفرینان در واقع به تغییر به عنوان مقوله تعیین کننده می‌نگرند، آنها ارزشها را تغییر می‌دهند و ماهیت آنها را دچار تحول می‌کنند. آنان برای تحقق این ایده، قدرت ریسک‌پذیری خود را به کار می‌گیرند. به درستی تصمیم‌گیری می‌کنند و از این رو هر کس به درستی اتخاذ تصمیم نماید به نوعی کارآفرین تلقی می‌شود. از نظر «شومیتز» کارآفرین نیروی محرکه و موتور توسعه اقتصادی است. وی مشخصه کارآفرین را نوآوری می‌داند. همچنین «جفری تیمونز» معتقد است که کارآفرین فردی است که باعث خلق بینشی ارزشمند از هیچ می‌شود. کارآفرین به شخصی گفته می‌شود که با هدف کسب سود، شغلی را راه اندازی کند. بنابر تعریف واژه نامه دانشگاهی وبستر، کارآفرین کسی است که متعهد می‌شود مخاطره‌های یک فعالیت اقتصادی را سازماندهی، اداره و تقبل کند. فرد کارآفرین مسئولیت اولیه جمع آوری منابع لازم برای شروع کسب و کار به عهده می‌گیرد و منابع لازم برای شروع و یا رشد کسب و کاری را بسیج می‌نماید و تمرکز او بر نوآوری و توسعه فرآیند، محصول یا خدمات جدید می‌باشد. مشخصه اصلی یک کارآفرین، نوآوری می‌باشد. کارآفرین کسی است که متعهد می‌شود مخاطره‌های یک فعالیت اقتصادی را سازمان‌دهی، اداره و تقبل نماید. کارآفرین فردی است که از ابتدا تا ایجاد و مقیاس‌پذیری یک کسب و کار، ریسک‌های زیادی را متحمل می‌شود. در حالی که راه‌اندازی یک کسب و کار جدید ممکن است دلهره آور باشد، اما پاداش‌ها قابل توجه خواهد بود. برای کارآفرین شدن باید یک مبتکر باشید. بدون نوآوری، بعید است که شما یک کارآفرین موفق باشید [4]. نوآوری همیشه به یک محصول اشاره نمی‌کند. این می‌تواند یک استراتژی جدید برای تبلیغ یک محصول موجود باشد. تصور کنید قصد دارید محصولی را ایجاد کنید که از قبل در بازار موجود است. برای کارآفرین شدن، خدمات و محصولاتی را ارائه دهید که بازار فاقد آن است، بنابراین مردم مشتاق پرداخت هزینه برای آن محصول هستند. به همین دلیل است که به هر کارآفرین مبتکر نیز می‌گویند. فرآیند ایجاد کسب و کار شما از ابتدا تا ایجاد یک کسب و کار موفق، کارآفرینی نامیده می‌شود. برای کارآفرین بودن باید ریسک مالی را قبول کنید. در مرحله اولیه، ممکن است به مقداری سرمایه نیاز داشته باشید. کسب درآمد با این سرمایه خطرناک است. شما باید یک استراتژی عالی برای مشاغل جدید خود اجرا کنید تا بتواند بازپرداخت شما را جبران کند. باید بدانید چگونه این پول را خرج کنید تا هدر نرود.

۴- ویژگی‌های کارآفرینان

همه کارآفرینان در صفات فردی یکسان نیستند اما ویژگی‌های عمومی در آنها وجود دارد که عبارتند از: ایجاد اشتغال، خلق ثروت، خلاقیت و نوآوری، هدف‌گرایی، ریسک‌پذیری (جرات ریسک کردن)، فرصت‌گرایی و فرصت‌شناسی، آینده‌نگاری (ساختن آینده)، آینده‌نگری و دوراندیشی (پیش‌بینی آینده)، انعطاف‌پذیری، اهل کار و عمل، اعتماد به نفس و خودباوری، واقع‌بینی، ارزش آفرینی و ...

دانشگاهیان در مقالات کارآفرینی فرد کارآفرین را اینگونه تعریف می‌کنند:

- فرصت: هوارد استیونسن که زمانی مدیر انتشارات دانشگاه هاروارد نیز بوده است، کارآفرینی را به صورت زیر تعریف می‌کند: کارآفرینی تعقیب فرصت‌هاست. فرصت‌هایی که فراتر از منابعی هستند که امروز در دسترس داریم.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

در تعریف استیونسن دو کلمه کلیدی وجود دارد. یکی فرصت جو بودن و جستجوی فرصت‌های جدید و دیگری محدود نشدن به منابع در دسترس. شاید بتوان گفت در تعریف کارآفرینی از نگاه استیونسن، ساختن مسیرهای جدید در اقتصاد و محیط کسب و کار اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند. استیونسن در توضیح آنچه به عنوان تعریف کارآفرینی ارائه کرده است می‌گوید: فراموش نکنید که من در چه زمانی این تعریف را ارائه کردم. آن زمان کارآفرینی چیزی شبیه اختلال شخصیتی و ریسک پذیری بیمارگونه بود و من تاکید داشتم تا سازندگی و فرصت جویی را به آن مفهوم اضافه کنم تا هر کسی می‌خواهد بتواند آینده خودش را در دایره کارآفرینان ببیند.

- ریسک کردن: ریچارد کانتیلون اقتصاددان فرانسوی-ایرلندی قرن ۱۷ و ۱۸ میلادی، عصاره‌ی اصلی کارآفرینی را در ریسک کردن می‌داند. او کارآفرینی را چنین تعریف می‌کند: کسی که کسب و کاری را سامان می‌دهد و ریسک این کار را می‌پذیرد. به این امید که از این ریسک کردن، سودی به دست آورد.

- تمرکز بر اقدام: گوردون بتی^۱ در اوایل دهه هشتاد میلادی کتابی به عنوان کارآفرینی در دهه‌ی هشتاد نوشت که البته با وجودی که مدت زمان زیادی از دهه‌ی هشتاد میلادی گذشته، هنوز آموزنده و خواندنی است. بتی در کتاب خود بر یک واژه تاکید دارد: تمرکز بر اقدام. او تفاوت کارآفرینان با سایر افراد جامعه را در این می‌داند که آنها قصد اقدام دارند. آنها به اقدام کردن و عمل کردن فکر می‌کنند. آنها اگر جایی حرفی بشنوند، شکایتی داشته باشند، فرصتی ببینند، تهدیدی حس کنند، راهکار را در اقدام کردن می‌بینند و با خلق کسب و کار، می‌کوشند نسبت به آنچه دیده‌اند و احساس کرده‌اند، عکس‌العمل نشان دهند.

- ارزش آفرینی: وسپر در کتاب خود تحت عنوان *New Venture Strategies* در توصیف و تحلیل کسب و کارهای جدید، به یک نکته‌ی مهم اشاره می‌کند و آن ارزش آفرینی است. وسپر توضیح می‌دهد که کارآفرین کسی است که توانسته باشد ارزش ایجاد کند. به عبارتی، وسپر از بین شرکت کوچکی که فقط برای پنج نفر شغل ایجاد می‌کند اما ارزش بسیار بالای اقتصادی ایجاد می‌کند و کسب و کاری که برای هزاران نفر شغل ایجاد می‌کند، اما ارزش آفرین نیست، مورد نخست را معیار کارآفرینی می‌داند. او بین کارآفرینی و شغل آفرینی تفاوت و تمایز قائل است.

- فراتر از امکانات: برینگر^۳ و ایرلند^۴ در کتاب کارآفرینی^۵ خود، فراتر رفتن از مرز امکانات موجود را از جمله ویژگی‌های کارآفرین می‌دانند. آنها در تعریف کارآفرین و کارآفرینی می‌گویند: کارآفرینی یک فرایند است که طی آن افراد، فرصت‌هایی را که می‌بینند، بی‌توجه به منابعی که در حال حاضر در اختیار دارند، تعقیب می‌کنند تا بتوانند از کالاها و خدماتی که آینده خلق خواهد شد، بهره ببرند.

۵- ویژگی‌های کارآفرینی (کارآفرینی چگونه کار می‌کند؟)

هر یک از مشاغل تجاری با دیگری متفاوت است، بنابراین هر توصیه‌ای برای همه قابل اجرا نخواهد بود. با این حال، فرآیند اصلی کارآفرین شدن برای هر نوع کارآفرینی یکسان است. در حالی که تصمیم گرفته‌اید کارآفرین شوید، اما برای اداره یک کسب و کار موفق باید همه کاره باشید. شما مسئول استخدام بهترین استعدادها برای کسب و کار خود خواهید بود که می‌تواند تجارت شما را به روش مناسب توسعه دهد. شما باید یک طرح تجاری برای کسب و کار خود ایجاد کنید و به اجرای برنامه ادامه دهید و نتایج آن را ببینید. کارآفرینان مشهور یا شغلی پیدا نکرده‌اند یا تصمیم به ترک شغل خود گرفته‌اند. بعداً، آنها

¹ Baty

² Entrepreneurship for the eighties

³ Barringer

⁴ Ireland

⁵ Entrepreneurship – Successfully Launching New Ventures

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

برای دیگران شغل ایجاد کردند. کارآفرینی در مشاغل کوچک برای جامعه ما مهم است. کارآفرینان نوپا علاوه بر کمک به مردم برای حل مشکلات خود، فرصت های بیشتری را برای افراد جویای کار ایجاد می کنند. بنابراین به کاهش نرخ بیکاری در جامعه کمک می کنند. کارآفرینی یک سرمایه گذاری و زندگی بدون رئیس است و شما رئیس خود خواهید بود. بسیاری از مردم به همین دلیل کارآفرینی را انتخاب می کنند. آنها دوست دارند از هر کجا که می خواهند کار کنند و در این صورت کسی نیست که به آنها دستور دهد. این خوب است که شما رئیس خود هستید و کسی نیست که شما را تنظیم کند. اما، اگر خود را تنظیم نکنید، برچسب کارآفرین را از دست خواهید داد زیرا این چیزی است که باید خودتان آن را حفظ کنید. تنها یک اشتباه می تواند کسب و کار شما را خراب کند. بنابراین، بهتر است درباره اشتباهات سایر کارآفرینان تحقیق کنید و از آنها درس بگیرید. بنابراین، به طور خلاصه، در این سفر کارآفرینی، به ویژگی های زیر نیاز خواهید داشت:

یک استراتژی عالی برای اداره مشاغل جدید، استخدام افراد مستعد، تامین مالی، اجتناب از اشتباهات مخرب هنگام اداره کسب و کار [5]

کارآفرین ها همگی مراحل یکسانی را طی نمی کنند و کارآفرینی - مانند هر فعالیت دیگری که با خلق و خلاقیت رابطه دارد - چندان چارچوب پذیر نیست. فرایند زیر می تواند بیان گر مفاهیم مطرح شده در برخی از شناخته شده ترین مدل ها باشد: **انتخاب و تصمیم گیری:** می خواهیم کارآفرین بشوم و مسیر کارآفرینی را طی کنم. البته قاعدتاً چنین اتفاقی هایی به صورت لحظه ای روی نمی دهند و طی یک روند، شکل می گیرند. اما اغلب، یک اتفاق محرک وجود دارد که ضربه ی نهایی را می زند. **در جستجوی ایده و فرصت:** می دانیم که هر جرعه ی ذهنی، یک ایده ی ارزشمند نیست و هر ایده ی ارزشمندی الزاماً یک فرصت کارآفرینی نخواهد بود. ارزیابی های اولیه در این مرحله، می توانند بسیار مهم باشند؛ چون به ما کمک می کنند که از میان ایده های مختلف، گزینه ای را انتخاب کنیم که شانس موفقیت بالاتری دارد. توانایی تشخیص فرصت ها آن قدر در کارآفرینی مهم است که گاهی اوقات در تعریف کارآفرین، به این نکته اشاره می کنند که تفاوت اصلی کارآفرین با دیگران در این است که چشم او، به یافتن و دیدن فرصت ها حساس است.

تبدیل فرصت و ایده به محصول: اگر فرصت را به محیط نسبت داده و ایده را به ذهن کارآفرین مربوط بدانیم، می توان گفت که محصول، تلاقی ایده و فرصت است. چه بسا فرصت های اقتصادی و ارزشمند فراوانی در اطراف خود بینیم، اما ایده ی مناسبی برای بهره برداری از آن فرصت ها به ذهن مان نرسد؛ یا حتی ایده ی جذابی هم به ذهن مان برسد، اما نتوانیم این ایده را به یک محصول (کالا یا خدمت) تبدیل کرده و از فرصت ایجاد شده، استفاده کنیم.

طراحی مدل کسب و کار و تنظیم طرح تجاری: طبیعتاً محصول خوب به تنهایی نمی تواند به یک کسب و کار خوب و موفق تبدیل شود. بحث مدل کسب و کار بر همین اساس شکل گرفته است. مدل کسب و کار می خواهد معماری کلی کسب و کار شما را مشخص کند و نشان دهد که امان های مختلف کسب و کار (از جمله محصول، مشتری، منابع کلیدی، جریان نقدی، ساختار هزینه و فعالیت های عملیاتی) چگونه در کنار هم قرار می گیرند و ساختمان کسب و کار شما را می سازند. طرح تجاری، نقشه ی عملیاتی راه اندازی کسب و کار است. به فرض این که محصول را به خوبی طراحی کرده ایم و مدل کسب و کار قابل اتکایی هم تعیین و ترسیم کرده ایم، لازم است نقشه ی عملیاتی مسیر را هم مشخص کنیم. در واقع، به راه اندازی کسب و کار به عنوان یک پروژه نگاه کرده و مراحل اجرایی این پروژه را تعریف و تدوین کنیم. از جمله این که دقیقاً چگونه شروع می کنیم و چه مراحل را طی خواهیم کرد و هر یک از منابع را در چه زمانی و به چه میزان لازم خواهیم داشت. ساختار سازمانی، پیش بینی فروش، تجزیه و تحلیل ریسک و سایر موضوعاتی که معمولاً در طراحی اولیه ی محصول و تعیین مدل کسب و کار، چندان جدی گرفته نمی شوند، در این مرحله مورد توجه قرار می گیرند. و حاصل همه ی این تحلیل ها و بررسی ها، همان چیزی است که به عنوان طرح کسب و کار یا طرح تجاری می شناسیم.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

از جمله مهارت های مورد نیاز برای ورود به دنیای کارآفرینی میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

تشخیص و تحلیل فرصت‌ها: فرصت شناسی از جمله مهارت‌های ضروری است که بدون آن، نمی‌توان در کارآفرینی موفق شد. مهارت فرصت شناسی، خرده مهارت‌های بسیاری را پوشش می‌دهد که از جمله آنها می‌توان به تشخیص فرصت‌های موجود، ارزیابی فرصت‌ها، قدرت تفکیک بین فرصت‌های مقطعی و فرصت‌هایی که می‌توانند محور کسب و کار باشند اشاره کرد. تنظیم طرح تجاری / طرح کسب و کار^۱: طرح تجاری یا طرح کسب و کار، سندی است که می‌کوشد مسیر کسب و کار شما را از بدو تولد تا مراحل اولیه‌ی رشد ترسیم کند. اگر چه معمولاً طرح تجاری را به عنوان سندی برای ارائه به بانک و شرکت سرمایه گذار می‌بینند، اما باید به خاطر داشته باشیم که یک طرح تجاری قوی، قبل از هر کس برای خود کارآفرین مفید است تا تصویری واقعی‌تر از کسب و کار خود را پیش چشم داشته باشد.

تامین و مدیریت منابع: تشخیص منابع موجود، جستجوی منابع تازه، برآورد منابع مورد نیاز و برنامه ریزی زمانی مناسب برای تخصیص منابع، از جمله مهارت‌های بسیار مهم برای کارآفرینان است. تا زمانی که مفهوم منبع را به صورت کامل و عمیق درک نکنیم، خطرات کارآفرینی برای ما بسیار جدی‌تر از فرصت‌های آن خواهد بود.

مهارت راه اندازی و مدیریت کسب و کار نوپا: کارآفرینی - حتی اگر از جنس کارآفرینی دولتی باشد - نیازمند درک عمیق از مفهوم کسب و کار است. طرح ریزی آغاز کسب و کار، تشخیص فاکتورهای کلیدی موفقیت کسب و کار، مسلط شدن به مفاهیم مدیریتی، یادگیری رفتار سازمانی، مهارت‌های ارتباطی و مهارت مذاکره، اگر چه در مقایسه با ایده اولیه و تامین سرمایه بحث‌هایی فرعی و دارای اولویت پایین‌تر به نظر می‌رسند، اما در نهایت می‌توانند موفقیت یا شکست ما را در فرایند کارآفرینی رقم بزنند.

به طور کلی شش عامل کلیدی در مورد کارآفرینی وجود دارد که عبارتند از:

شناخت هدف، داشتن افق، به کارگیری خلاقیت‌های ذهنی، جامعه‌گرا و جامعه‌پذیر بودن، واقع‌بینانه برخورد کردن با تفاوت بین خلاقیت‌ها و فرصت‌ها، و در نهایت شهامت، ابتکار، امیدوار و ریسک‌پذیر بودن

۶-انواع کارآفرینی

کار آفرینی به دو صورت فردی و گروهی انجام می‌گیرد. علاوه بر کارآفرینی فردی، در دهه‌های اخیر دو واژه‌ی کارآفرینی درون سازمانی و کارآفرینی شرکتی نیز در ادبیات کارآفرینی به میان آمده‌اند. علت رواج این مفاهیم، هماهنگی با تغییرات محیط اجتماعی و اقتصادی بوده است. "پینگت"، کارآفرینی درون سازمانی را این چنین تعریف می‌کند: «کارآفرین درون سازمانی، رؤیایپردازی است که مسئولیت به ثمر رساندن یک نوآوری را در درون سازمان بر عهده می‌گیرد.» او ادامه می‌دهد «کارآفرین درون سازمانی ممکن است مبتکر یا مخترع باشد، اما همیشه فردی است که می‌داند چگونه یک ایده را به واقعیتی سودآور تبدیل کند.»

کارآفرینی شرکتی شامل فعالیت‌های رسمی و غیررسمی است که با هدف ایجاد کسب و کار جدید، محصول و فرآیندهای جدید و توسعه‌ی بازار صورت می‌گیرد. تحقیقات جدید سه مفهوم را در تعریف کارآفرینی شرکتی نام می‌برند: تجدید راهبرد (نوسازی راهبردها/تجدید ساختار سازمان)، نوآوری (ارائه‌ی چیز جدیدی به بازار) و کسب و کار درون شرکت (فعالیت‌های کارآفرینانه‌ی شرکتی که منجر به ایجاد کسب و کاری جدید در درون شرکت مادر می‌شوند). تمایل به این گونه کارآفرینی در پاسخ به افزایش سریع تعداد رقبای، عدم اعتماد به شیوه‌های سنتی کسب و کار، حرکت تعداد زیادی از افراد نخبه به سمت ایجاد کسب و کارهای کوچک مستقل، رقابت بین‌المللی و نیاز به افزایش بهره‌وری، افزایش یافته است. در شرکت‌های جدید انقلاب

¹ Business Plan

² Resource

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

جدیدی به سوی تسهیل امر کارآفرینی درون سازمانی و تقدیر از کارآفرینان درون سازمانی جریان دارد. انواع جدیدی از کارآفرینی هر روز کشف می‌شود. هفت نوع مختلف کارآفرینی وجود دارد:

۱- **کارآفرینی مشاغل کوچک:** کارآفرینی مشاغل کوچک برای کسانی است که خواهان زندگی بدون دردسر هستند. هنگامی که شما یک شرکت بزرگ را حفظ می‌کنید، باید بر عوامل مختلفی تمرکز داشته باشید. اما، وقتی صحبت از مشاغل کوچک می‌شود، حداقل تعداد نفر استخدام می‌شوند و یک کسب و کار چابک اداره می‌شود.

۲- **کارآفرینی شرکت های بزرگ:** هنگامی که یک کسب و کار می‌خواهد خدمات بیشتری ارائه دهد، تحت کارآفرینی شرکت های بزرگ قرار می‌گیرد. این برای متخصصانی است که می‌دانند چگونه یک شرکت بزرگ را مدیریت کنند و حداکثر رشد را کسب کنند. آنها با نوآوری بازی می‌کنند و نحوه عملکرد خود را آزمایش می‌کنند. برای مدیریت یک شرکت بزرگ به یک تیم بزرگ نیاز دارید. برای مشاهده چند نمونه از یک شرکت بزرگ به آمازون، اپل، مایکروسافت و ... مراجعه کنید.

۳- **کارآفرینی اجتماعی:** وقتی یک کارآفرین اشتیاق به خدمت به جامعه و بهبود آن برای دیگران دارد، تصمیم می‌گیرد یک کارآفرین اجتماعی باشد. این طرز فکر کارآفرینانه نه برای ایجاد حداکثر سود بلکه برای ایجاد یک کسب و کار اجتماعی برای بهبود جامعه است. گاهی اوقات، این کارآفرینان شرکت های غیر انتفاعی را برای مددکاری اجتماعی ایجاد می‌کنند. وقتی نام کارآفرینی اجتماعی را می‌شنوید، برخی از نام های معروف مانند راشل براتن، بیل درایتون نمایان می‌شوند.

۴- **کارآفرینی استارت‌آپی مقیاس پذیر:** وقتی یک استارت‌آپ ایده جدیدی برای تغییر جهان داشته باشد، به یکی از استارت‌آپ های مقیاس پذیر تبدیل می‌شود. آنها هر مرحله از یک طرح تجاری را برای توسعه سریع کسب و کار خود ایجاد می‌کنند. آنها قصد دارند بیشترین سود را از یک دوره کوتاه شروع کنند. تأسیس یک استارت‌آپ مقیاس پذیر آسان نیست زیرا به تحصیل، سخت کوشی و تجربه نیاز دارد. اگر به دنبال دیدن چند نمونه از استارت‌آپ های مقیاس پذیر هستید، به فیس بوک، اینستاگرام نگاه کنید.

۵- **کارآفرینی هاستلر:** این کارآفرینی برای تبدیل شدن به یک کارآفرین حرفه ای به کار سخت و تلاش نیاز دارد. افرادی که می‌خواهند کار کوچکی را شروع کنند و قصد دارند کسب و کار خود را با سخت کوشی و نه سرمایه توسعه دهند، در این گروه قرار می‌گیرند. آنها خود را باور دارند و تا رسیدن به هدف، ثبات خود را نسبت به هدف خود حفظ می‌کنند. هنگامی که افراد بودجه پایینی برای راه اندازی یک کسب و کار دارند، از سخت کوشی خود برای کسب پیشرفت اولیه استفاده می‌کنند.

۶- **کارآفرینی نوآورانه:** در حالی که شکی نیست که هر کارآفرین مبتکر است، کارآفرینان نوآور کسانی هستند که همیشه ایده های جدیدی ارائه می‌دهند. آنها همیشه به دنبال ایده هستند و آنها را در واقعیت می‌سازند. آنها می‌دانند چگونه با نوآوری در جمع بایستند. استیو جابز نمونه ای از کارآفرینان نوآور است.

۷- **کارآفرینی مقلد:** کارآفرین شدن آسان نیست، اما با تمرین آسان خواهد شد. این طرز فکر کارآفرینانه به شما نیاز دارد که نوآور باشید. این امر به این دلیل است که شما محصولات دیگر شرکت را هدف قرار می‌دهید و سعی می‌کنید آنها را با ویژگی های بهتر تکرار کنید. بنابراین، شما ایده و استراتژی تبلیغ محصول را دارید. شما فقط باید برخی از ویژگی های جالب دیگر را به آن اضافه کنید [6].

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۷- آموزش کارآفرینی

در یک تعریف ساده آموزش کارآفرینی فرآیندی نظام‌مند، آگاهانه و هدف‌گرا می‌باشد که طی آن افراد غیر کارآفرین ولی دارای توان بالقوه به صورتی خالق تربیت می‌گردند. در واقع، آموزش کارآفرینی فعالیتی است که از آن برای انتقال دانش و اطلاعات مورد نیاز جهت کارآفرینی استفاده می‌شود که افزایش بهبود توسعه نگرش‌ها، مهارت‌ها و توانایی‌های افراد غیر کارآفرین را در پی خواهد داشت. کارآفرینی را می‌توان آموزش داد و بیش از آن که کارآفرینی شیوه‌ای از تفکر باشد، مجموعه‌ای از مهارت‌هایی است که باید آموخت. آموزش کارآفرینی مَهْرِ باطلی است بر این موضوع که استعداد کارآفرینی در افراد پدیده‌ای ذاتی است. در کشور ما این تصور به اشتباه جا افتاده است که، آموزش کارآفرینی در مدارس یک پدیده نوظهور و در ارتباط با بخش خصوصی است. در صورتی که دولت قادر است، تاثیر زیادی بر سلامت محیطی و فکری کارآفرینی داشته باشد و سبب عملکرد بهتر کارآفرینان در راستای رشد اقتصادی کشور شود. دولت می‌تواند با سرمایه‌گذاری در تاسیس و ایجاد فرصت‌های کارآفرینی در ایران مشارکت داشته باشد، تا به واسطه‌ی این فعالیت‌ها استعداد‌های بیشتری کشف گردند و به کار گرفته شوند. پرورش افراد تیزهوش و خلاق که برای بزرگترین مشکلات جامعه، راه‌حل‌های سریع و منطقی ارائه می‌کنند، می‌تواند سرمایه‌گذاری بسیار پرسودی برای یک کشور محسوب گردد. کارآفرینی‌ها با پشتوانه‌ی ایده‌ها شکل می‌گیرند. در آموزش کارآفرینی، باید سرفصل‌های متعددی درباره‌ی ایده‌پردازی مطرح شود. در حالت کلی، هر ایده‌زمانی می‌تواند زمینه‌ساز ایجاد کسب‌وکاری جدید باشد که چند ویژگی مهم را به‌طور همزمان داشته باشد؛

— **نوآوری:** ایده‌ای خوب است که مبتنی بر نوآوری باشد. دیگر قرار نیست کسی دوباره چرخ‌گاری را ابداع کند. باید به‌دنبال راه‌های نرفته باشید.

— **حل مسئله:** ایده باید به‌دنبال حل کردن مسئله‌ها باشد؛ بنابراین ابتدا نیاز است که مشکل را در حوزه‌ای خاص شناسایی کنید. اگر ایده‌تان به حل مسئله یا مشکلی منتج نشود، باید در مفیدبودن آن تردید کنید.

— **ارزش‌آفرین:** باید از ایده‌ی مطرح‌شده به سود مالی رسید. این نکته‌ی مهمی است که همواره باید مدنظر قرار دهید.

— **منحصربه‌فرد:** باید در نظر داشته باشید که ممکن است قبل از شما کس دیگری این ایده را مطرح کرده باشد. حتی اگر دیگران ایده‌ی شما را برای حل مشکلی مطرح کرده باشند، نباید ناامید شوید. قطعاً راه‌های بهتری به ذهن تان خواهد رسید.

جهت شروع کارآفرینی آماده‌سازی چک لیست زیر پیشنهاد می‌گردد:

چک لیست اول: آیا شما برای کارآفرین شدن دلایلی دارید؟

انواع دلایل کارآفرینان برای کارآفرینی: الف) علاقه به حل مشکل، ب) دانش منحصر به فرد درباره‌ی یک نوع بازار و چگونگی حل یک مشکل، ج) تغییر محیط اطراف خود: اول خود بعداً اطرافیان و در مرحله آخر جامعه گام بعدی پاسخ به سوالات زیر است:

چرا می‌خواهید یک کارآفرین باشید؟ تعریف شما از موفقیت در کارآفرینی چیست؟ چه کارها و چه تعریفی از موفقیت برای خود دارید؟ موفقیت شما در ذهنتان چیست؟ آیا می‌توانید شکست را کنترل کنید؟ آیا آمادگی داشتن تعهد زمانی در کسب و کار را دارید؟ آیا کارآفرینی مسیر زندگی حرفه‌ای شماست؟

چک لیست دوم: شناخت استعداد‌های خود

چهار روش موثر برای کسب خودآگاهی بیشتر: پیشنهادات و انتقادات دیگران، شناسایی ارزش‌های خود، فکر کردن در مورد خودتان به صورت روزانه و مستمر، اعتراف به اشتباهات خود و تقاضای کمک

چک لیست سوم: شناخت ویژگی‌های کارآفرینان و بررسی آنها در خود

اشتیاق، پشتکار، تدبیر و ابتکار عمل زیاد، ریسک‌پذیری، سازگاری و انعطاف‌پذیری، قدرت تحمل ابهام

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

چک لیست چهارم: ایده

در ایده یابی خود به این ۴ پرسش پاسخ دهید.

۱. چالش پیش رو چیست؟ شما برای چه چالشی می خواهید ایده تهیه کنید.
۲. مخاطبان آن چیست؟ مخاطبان هدف خود را مشخص کنید.
۳. راهکار جدید ارائه شده چیست؟ آن چیزی که می خواهیم به مشتریان ارائه کنیم.
۴. پیش نیازها چیست؟ شما برای اجرا شدن ایده در ابتدا به چه چیزهایی نیاز دارید و چگونه می توانید ایده خود را به نتیجه برسانید.

روش های ایده یابی باید این گونه باشد:

توجه به زمینه های علاقه مندی خود. ببینید به چه زمینه هایی علاقه دارید در همان راستا هم ایده یابی کنید. توجه به تجربیات دیگران یا کسب تجربه از دیگران و با الهام از آنها ایده ای برای کارآفرینی خود پیدا کنید. ایده را بسازید. با عشق و علاقه و ذهن می توانید ایده مورد نظر خود را بسازید. به الگو برداری از کسب و کار های دیگر بپردازید. مثل دیجی کالا که از آمازون الهام گرفت و بومی سازی کرد.

ویژگی های ایده:

ایده باید ویژگی هایی داشته باشد مثل سادگی: ایده باید ساده و شفاف باشد و یک مشکل را حل کند. ایده باید درآمد تکرار پذیر داشته باشد. یعنی باید بتوان از این ایده بارها و بارها درآمد زایی کرد و تاریخ مصرف نداشته باشد وگرنه مناسب نیست. ایده باید یک بازار بزرگی داشته باشد.

چک لیست پنجم: تحقیق در مورد ایده و گرفتن بازخورد از آن

تحقیق در مورد ایده، سنجش بازار و رقبا، جمله ساده برای ارائه موثر، ارتباط با افراد شکست خورده، شرکت در رویدادهای مرتبط با ایده، پیدا کردن مشتریان احتمالی بالقوه

چک لیست ششم: آیا شما آماده اید؟

اگر پاسخ شما مثبت است، شما می توانید با بازخورد از دیگران و با پشتکار و تلاش و مشاوران کارآفرینی شروع به چیدن مدل کسب و کار خود کنید.

گام های زیر برای کارآفرینی و ایجاد یک کسب و کار تازه پیشنهاد میگرد:

۱. خود را به عنوان یک کارآفرین بشناسید
۲. انگیزه خود را برای راه اندازی کسب و کار پیدا کنید
۳. ایده، تصورات و چشم اندازهای خود را بنویسید
۴. برنامه ریزی منظم برای کسب و کار خود داشته باشید
۵. بازار هدف خود را بشناسید
۶. بودجه لازم برای ایجاد کسب و کارتان را تامین کنید
۷. هزینه های خود را مدیریت کنید
۸. قراردادی شفاف با شریک خود بنویسید
۹. وب سایت جذاب و کاربر پسند بسازید
۱۰. پروفایل متفاوت و کاملی از شرکت خود ارائه دهید

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۱۱. رقبای خود را به خوبی بشناسید
۱۲. یک محصول عالی ارائه دهید
۱۳. بازاریابی برند کسب و کارتان را در اولویت قرار دهید
۱۴. مهارت فروش خود را به بالاترین سطح برسانید
۱۵. ریسک‌ها و چالش‌های مسیر کاری خود را بشناسید
۱۶. یک وکیل کارکشته برای خود استخدام کنید
۱۷. آموزش ببیند تا پیشرفت کنید
۱۸. مهارت‌های لازم را کسب کنید
۱۹. خودتان را با شرایط جدید وفق دهید
۲۰. سیستم پشتیبانی عالی داشته باشید
۲۱. از نقطه امن تان خارج شوید
۲۲. اهداف کوتاه‌مدت و بلندمدت داشته باشید
۲۳. افراد باهوش و ماهر را استخدام کنید
۲۴. وظیفه اعضای تیم را مشخص کنید
۲۵. دنیای آنلاین را دست کم نگیرید

۸- ضرورت توجه به آموزش های مهارت آموزی در جامعه

ظهور جامعه کار آفرینانه در جامعه از طریق آموزش کارآفرینی منعکس می‌گردد چرا که این نوع آموزش، نگرش کارآفرینانه را تشویق می‌کند. هدف این آموزش‌ها، توسعه نگرش و مهارت‌های آنها، ترویج نگرش مثبت نسبت به کارآفرینی، افزایش ظرفیت کارآفرینانه و توسعه فرهنگ کارآفرینی برای افراد جامعه می‌باشد. در واقع هدف ایجاد کار آفرینی جدید در جامعه، تأثیر بر رفتار، مهارت‌ها و باورهای کارآفرینانه افراد است. امروزه تصور میشود که با تغییر جامعه، رفتار کار آفرینانه برای همه افراد در زندگی کاری ضروری است. آموزش کار آفرینی بخشی از توسعه کلی آموزش است. این شامل اصلاح فرهنگ جامعه است به طوریکه روحیه کار آفرینانه به طور کلی در مدارس منعکس و در واقع مدرسه کارآفرین نمود پیدا می‌کند [7]. لذا آموزش کار آفرینی نه تنها به دلیل توانایی آن در آموزش مهارت‌های عملی بلکه به منظور کسب دانش درباره نحوه کمک به جوامع و ارتقاء کیفیت زندگی بهتر شناخته شده است [8]. کارآفرینی ایجاد شغل و ایجاد فرصت‌های اقتصادی را به دنبال دارد. ایجاد فرصت‌های تجاری و اقتصادی در کارآفرینی منتهی به توسعه اقتصادی می‌شود و شاید وجود همین عوامل، لزوم کارآفرینی را ایجاد می‌کند. بنابراین ایجاد شغل و فرصت‌های اقتصادی از طریق کارآفرینی، می‌تواند در توسعه اقتصاد کشور مؤثر باشد. کارآفرینی و ایجاد اشتغال با توجه به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در جامعه بسیار ضروری است. بنابراین انتقال مهارت‌های مختلف به دانش‌آموزان و دانشجویان که سرمایه‌های کشور هستند می‌تواند با ایجاد فضاهای کاری تازه، فراهم‌سازی فرصت‌های شغلی، رفع نیازهای بازار کار همراه باشد زیرا رشد افراد کارآفرین از کارکردهای مؤثر آموزش‌های تخصصی به شمار می‌رود. به همین منظور سازمان آموزشی کشور با توجه به اهمیت اشتغالزایی باید برنامه‌های مختلف را به عنوان محور قرار دهد. طرح کارورزی برای آشنایی با بازار کار و کاربردی کردن این مهارت برای افراد بسیار ضروری است تا آنها به هنگام ورود به بازار کار آمادگی لازم را برای انجام دادن خدمت در شغل مورد نظر داشته باشند. هنگامی که دانش‌آموزان و دانشجویان کشور در کنار فراگیری تحصیلات تئوری آموزش‌های مهارتی را نیز بیاموزند می‌توانند با تخصص کسب شده شغل متناسب خود را بدون هیچ گونه دغدغه‌ای پیدا کنند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

آموزش کارآفرینی باعث ایجاد و افزایش فرصت های اقتصادی می شود. دیوید مک کارلند از استادان روانشناسی دانشگاه هاروارد آمریکا که اولین بار "نظریه روانشناسی توسعه اقتصادی" را مطرح نمود، معتقد است که عامل عقب ماندگی اقتصادی در کشور های در حال توسعه مربوط به عدم درک خلاقیت فردی است. بنابر عقیده ایشان با یک برنامه صحیح تعلیم و تربیت می توان روحیه کاری لازم را در جوامع تقویت نمود، به گونه ای که شرایط لازم برای صنعتی شدن جوامع فراهم آید. بنا به عقیده بسیاری از سیاست‌گذاران و اقتصاددانان رشد و توسعه اقتصادی به ایجاد اشتغال وابسته است. اما از میان عوامل موجود در ایجاد اشتغال، نقش مهارت‌آموزی و کارآفرینی بسیار برجسته است زیرا بسیاری از کشورها برای ایجاد شغل و افزایش اشتغال تأکید بسیاری بر این دو موضوع دارند [9].

بر اساس نتایج پژوهش مشایخ (۱۳۸۶) میزان روحیه کارآفرینی دانش آموزان دختر و پسر که آموزش کارآفرینی می بینند با میزان روحیه کارآفرینی دانش آموزان دختر و پسر که آموزش کارآفرینی نمی بینند، تفاوت معناداری دارد. بنابراین توانمندسازی نیروی انسانی از طریق آموزش مهارت‌های شغلی و تخصصی، در راستای ترغیب و توسعه کارآفرینی، به ویژه در مراکز آموزش مهارتی، یکی از این راهکارهای اساسی محسوب می‌شود که می‌تواند به عرضه نیروی انسانی توانمند، کارآفرین و در نهایت کاهش مشکلات اقتصادی، اشتغال و همچنین افزایش بهره‌وری و کارایی شاغلین بخش‌های مختلف منجر شود. چرا که فقدان مهارت لازم برای ورود به بازار کار از موانع مهم بهبود وضعیت اشتغال است. با توجه به مطالب گفته شده می‌توان نتایج را به این صورت بیان کرد که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌تواند از طریق بهبود کارایی نیروی کار منجر به افزایش بهره‌وری افراد شود. همچنین براساس تحقیقات انجام شده کارآفرینی مهمترین منبع اشتغال‌زایی است و آموزش کارآفرینی اثر مطلوبی بر رشد اقتصادی و اجتماعی جامعه دارد، زیرا کارآفرین با استفاده صحیح از امکانات اقتصادی و خلق فرصت‌های تجاری جدید، موجب بهبود عملکرد بنگاه‌های تولیدی و خدماتی می‌شود.

۹- اهمیت آموزش کارآفرینی در مدارس

نقش حیاتی آموزش در یک زندگی موفق و خوب، غیرقابل انکار است. آموزش، ارزش و تعالی زندگی فردی و اجتماعی را بهبود می‌بخشد و زیربنای توسعه هر کشوری، از طریق آموزش و پرورش آن کشور نهاده می‌شود. این اهمیت به اندازه‌ای است که بی‌توجهی به آن، آثار زیان‌باری را در ابعاد مختلف بر پیکره پیشرفت و تعالی هر سرزمینی بر جای می‌گذارد. کودکان و نوجوانان منابع عظیم سرمایه و باارزش‌ترین ذخایر یک جامعه هستند و هر قدر برای حفظ این منابع کوشش شود، جامعه در آینده ثروتمندتر و سعادتمندتر می‌شود. دانش‌آموزان به واسطه آموزش‌های کارآفرینانه یاد می‌گیرند که با شناسایی استعدادها، توانایی‌ها و علاقه‌های خود، بتوانند در هر شغل و حرفه، روش‌ها و سبک‌های جدید ایجاد نموده و نوآوری داشته باشند. آنها به‌واسطه انجام آموزش‌های کاربردی و عملی در کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها می‌توانند به شناسایی نقاط قوت و ضعف و مشکلات و فرصت‌ها در رشته تحصیلی خود و محیط اطراف بپردازند و در پی خلق فرصت‌های جدید خواهند بود. دانش‌آموزان با آموزش‌های کارآفرینانه، نه تنها به مهارت‌هایی از قبیل مهارت تصمیم‌گیری، حل مساله، هدف‌گذاری، تفکر انتقادی، تفکر خلاق و غیره، مجهز می‌شوند، بلکه مهارت‌ها و توانمندی‌های علمی، کاربردی و تقاضامحور را نیز فرا می‌گیرند. افراد توانمند و با مهارت با مجهز شدن به هوشیاری و آگاهی کارآفرینانه، فرصت‌هایی در جهت اشتغال‌زایی در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خلق می‌کنند. به عبارت دیگر، با تفکر و نگاه متفاوت و نو به بررسی مسائل، مشکلات، نیازها و فرصت‌های محیط اطراف می‌پردازند و از آنها در جهت خلق ارزش استفاده می‌کنند (علی‌میراد و شریف ۱۴۰۱).

امروزه کارآفرینی به یک امر ضروری در جوامع مختلف تبدیل شده است. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که مهمترین عامل مؤثر در حرکت کارآفرینی از قوه به فعل، بروز روحیه کارآفرینی در افراد از طریق آموزش می‌باشد. با ایجاد آموزش کارآفرینی در مدارس دانش آموزان برای حل مشکلات و مسائل با یکدیگر و به صورت گروهی فعالیت می‌کنند. فراهم کردن فرصت

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

کارآفرینی در کشور می تواند آینده ی روشنی را در حوزه های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی برای کشورمان رقم بزند. در بسیاری از کشورهای توسعه یافته اصول و مبانی کارآفرینی در مدارس در رده های سنی پایین تر آموزش داده می شود. این موضوع باعث می شود که هرگاه فرد به سن جوانی رسید این آموزش ها بازتابی بیرونی و عملی به خود بگیرد و در زمان درست، آن فرد را مبدل به یک کارآفرین موفق کند. در صورتیکه آموزش مفاهیم پایه و اولیه کسب و کار و کارآفرینی از سنین از کودکی و نوجوانی شروع شود، سبک زندگی افراد و هویت افراد بر اساس اراده، خلاقیت و مسئولیت پذیری شکل می گیرد. در واقع آموزش کارآفرینی در سنین مدرسه باعث می شود افراد مشکلات را به چشم فرصت ها ببینند و از آنها ایده بگیرند و این می تواند در دراز مدت موجبات پیشرفت و توسعه کشور را زمینه سازی کند. دانش آموزانی که درسهای مدرسه را فقط برای قبول شدن و گرفتن نمره طی می کنند انگیزه کمتری به درس دارند. اما دانش آموزانی که یاد می گیرند دانش و صنعت را به هم پیوند بزنند، خروجی درسهایی که یاد گرفته را می بینند، انگیزه شان برای یادگیری و علم آموزی چند برابر می شود و این کار را با لذت انجام می دهند. آموزش کارآفرینی در مدارس از نظر اجتماعی و اقتصادی به نفع تمام دانش آموزان است. زیرا به کودکان و نوجوانان می آموزد که آزادانه بیندیشند و مهارت ها و استعدادهاى نهفته ی خود را بیورانند. همچنین باعث القای اعتماد به نفس به دانش آموزان می شود. وقتی به ایده های آنها بها داده می شود، احساس می کنند شریک حل مسائل هستند و به ایده ها و نظرات آنها توجه می شود. به جای اینکه ایده ها سرکوب شوند، هم موفقیت را تجربه می کنند و هم شکست را. و این به تدریج باعث می شود برای اجرایی شدن ایده های خود، هدف گذاری کنند، برنامه ریزی داشته باشند، منابع موجود را بسنجند، بازاریابی را یاد بگیرند، و با مفاهیم فروش آشنا شوند. این دانش آموزان، وقتی در زندگی روزمره و اجتماع مشکل یا مسئله ای را می بینند و نیازی را در جامعه متوجه می شوند، ذهن شان برای حل مسئله تمرین کرده و عادت می کنند به سادگی از کنار مسایل رد نشوند بلکه فکر کنند، مطالعه کنند، در مورد کارهایی که انجام شده تحقیق کنند و برای رفع آن نیاز یا مسئله طرح ارائه دهند. وقتی این مسیر را در دوران تحصیل بارها طی کنند_ ولو در اندازه کوچک_ برای ورود به اجتماع آماده می شوند و چشم انداز بهتر و وسیع تری به ایجاد یک شغل برای خود دارند. مسئله مهم تر اینکه آشنایی دانش آموزان با مفاهیم کارآفرینی و کسب و کار، باعث می شود فقط منتظر پیدا شدن فرصت شغلی و کار در یک اداره، شرکت و یا استخدام نباشند و به نوعی طلب کار نباشند بلکه خود را قسمتی از یک سیستم بدانند که می تواند سهمی در حل مشکلات آن داشته باشد. از طرفی کسانی که در زمینه کارآفرینی آموزش می بینند، با دایره واژگانی آشنا می شوند که در سراسر جهان کم و بیش میان کارآفرینان مشترک است: مدل کسب و کار، مدل درآمد، توسعه محصول، کمپنه محصول پذیرفتنی، ساختار هزینه، نیچ مارکتینگ، استراتژی قیمت گذاری، چالش نمایندگی و صدها اصطلاح دیگر از این دست. این زبان مشترک کمک می کند کارآفرینان از تجربیات یکدیگر استفاده کنند. همچنین بهتر بتوانند آن چه را در ذهن دارند، برای همکاران و تیم خود شرح دهند.

آموزش مهمترین نقش را در توسعه کارآفرینی دارد. از آنجا که آموزش و پرورش نقش کلیدی در تربیت و پرورش افراد جامعه دارد، لازم است تا پایه های فرهنگی و ارزشی کارآفرینی در مدارس ریخته شود. کارآفرینی در آموزش و پرورش، فرایند منظم و مستمری است که از یکسو به شناسایی و بهره برداری مؤثر از کلیه منابع درونی و بیرونی نظام آموزشی منجر می شود و از سوی دیگر، موجب ایجاد فرصتهای جدید یاددهی و یادگیری میشود. افراد متخصص و فارغ التحصیل رشته های مختلف دانشگاهی، وقتی جهت گیری آموزشی و نقش آفرینی اجتماعی را در دوران تحصیل در مدارس آموخته اند، توانایی های خود را باور دارند و تسلیم شرایط و مشکلات نمی شوند. لذا نهادینه کردن مفهوم آموزشی آموزش کارآفرینی و کسب و کار در مدارس، نیاز به سرمایه گذاری زمانی و آموزشی در همان دوران نوجوانی و دانش آموزی دارد. یافته های پژوهش احمدپور کریم آبادی (۱۴۰۱) نشان داد که شرایط علی (معلمان، روش تدریس، کتاب درسی، دانش آموزان) بر توسعه تواناییهای کارآفرینی تأثیر مثبت دارد. همچنین شرایط زمینه ای (امکانات و تجهیزات، فرهنگ کارآفرینانه، جو سازمانی) بر راهبردهای توانمندیهای

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

کارآفرینی تأثیر معنی داری دارد. همچنین توسعه تواناییهای کارآفرینی در دانش آموزان بر راهبردها و در نهایت راهبردها بر پیامدها (بهبود مهارتهای فردی، رشد اقتصادی و کسب و کار) تأثیر مثبت دارد.

از بهترین دستاوردهای آموزش مهارت کارآفرینی در مدارس میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

- افزایش مهارت در کارهای تیمی با استفاده از آموزش های کارآفرینی در مدارس.
- پرورش خلاقیت در ایجاد کسب و کار های جدید و کارآفرینی.
- برنامه ریزی شخصی بلند مدت برای تبدیل شدن به یک کارآفرین.
- تقویت مهارت های سخنوری و فن بیان.
- شناسایی افراد خلاق و نوآور با برگزاری دوره های کارآفرینی در مدارس.
- آموزش مهارت های افزایش تحمل شکست ایده ها.
- شناسایی افراد خلاق و فروش ایده های ناب.
- آموزش تکنیک های ایده یابی و حل مسئله با آموزش های کارآفرینی در مدارس.
- آشنایی با رشته های دانشگاهی کارآفرینی و حوزه فعالیت آن.

۱۰- آموزش کارآفرینی و کسب و کار در مدارس

براساس یافته های تحقیق بهمنی و همکاران (۱۳۹۶) مفاهیم قابل آموزش در پنج بعد نگرش کارآفرینانه شامل میل به موفقیت، کنترل شخصی، خلاقیت و نوآوری، عزت نفس و تشخیص و بهره برداری از فرصت شناسایی هستند. آموزش کارآفرینی شامل کمک به دانش آموزان برای کسب مهارت های سازمانی مانند تفکر انتقادی و حل مسئله، سواد مالی و دیجیتال، کار گروهی، خلاقیت و ارتباطات است. زمانی که روش های تفکر کارآفرینانه را در دانش آموزان خود پرورش می دهید، آنها یاد می گیرند که چشم انداز امیدوارکننده ای را تمرین کنند که در بسیاری از جنبه های زندگی به آنها خدمت می کند. این چشم انداز و تفکر به آنها قدرت می دهد تا بتوانند نقش های فعال تری را در ایجاد آینده ای مثبت تر ایفا کنند. آموزه های کارآفرینی یک فعالیت عملی است که ادغام آنها با آموزش های پروژه محور موجود منجر به نتایج عالی می شود. همچنین می تواند به راحتی در اکثر رشته ها و موضوعات آموزشی بدون نیاز به تغییرات جدی در رویکردهای فعلی آموزشی مدارس، در برنامه درسی هر کلاس اعمال شود. با بررسی چگونگی تجاری سازی نوآوری ها در آزمایشگاه، تفکر کارآفرینی را در درس های علوم بگنجانید، یا دانش آموزان را تشویق کنید تا در طول کلاس هنر یا طراحی فکر کنند که چگونه می توانند از کارهای خود پول درآورند و همچنان استعداد های هنری خود را افزایش دهند. شما می توانید بدون توجه به منابع و محدودیت های آن، اصول آموزش کارآفرینی را بلافاصله در همه دروس و کلاس های تان اعمال کنید. آموزش های کارآفرینی به معلمان و دانش آموزان فرصتی برای امتحان چیزهای جدید و متفاوت از آموزش های معمول در مدارس می دهد. به علاوه، این آموزش ها موجب ایجاد فضایی برای انواع مختلف بازی و کاوش، همچنین پویایی هر کلاس درس می شود. با توجه به ضرورت آموزش کارآفرینی در ترویج کارآفرینی و نیز مناسب بودن دوران کودکی برای ایجاد نگرش عمیق درباره کارآفرینی، باید برنامه های آموزشی دوره دبستان در راستای آگاهی و تقویت نگرش به سوی کارآفرینی هدف گذاری و اجرا شوند. یکی از روش های آموزش کارآفرینی به کودکان مقطع ابتدایی، داستان سرایی است. براساس نتایج پژوهش آراستی (۱۳۹۵)، آموزش کارآفرینی با روش داستان سرایی در زمینه کارآفرینی موجب تقویت نگرش کارآفرینانه دانش آموزان و همچنین تقویت ابعاد آن شامل خلاقیت، میل به موفقیت، کنترل درونی و عزت نفس شده است. همچنین، داشتن خانواده فعال در کسب و کار بر رابطه آموزش کارآفرینی به روش داستان سرایی در زمینه کارآفرینی و نگرش کارآفرینانه دانش آموزان مقطع ابتدایی تأثیر داشته است. یافته های پژوهش مینایی پور و همکاران (۱۳۹۸) نشان داد که: برای آموزش کارآفرینان جوان در دوره دبیرستان باید به دو راهبرد درون سازمانی آموزش کارآفرینی و راهبرد برون سازمانی آموزش کارآفرینی توجه شود. راهبرد درون سازمانی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

آموزش کارآفرینی شامل تدوین برنامه درسی پرورش محور و پیوسته، مدیریت استعداد دانش آموزان و توانمند سازی کادر مدرسه با تمرکز بر معلم است. راهبرد برون سازمانی آموزش کار آفرینی شامل فرهنگ سازی، خلق محیط نهادی حمایت گر و نیازسنجی ملی و فراملی است. به طور خلاصه آموزش کار آفرینی یک اکوسیستم است و در هنگام تدوین راهبردهای آموزش کارآفرینی به دانش آموزان باید هم به محیط درون نظام آموزشی و هم محیط بیرون نظام آموزشی توجه کرد.

طرح «اردوی کارآفرینی مدارس» به عنوان یک رویداد آموزشی تجربی^۱ به مدیران و معلمان پیشنهاد می شود؛ اردویی که به دنبال آموزش و ترویج کارآفرینی با رویکرد عملی در مدرسه هاست و در قالب آن برنامه های ترویجی، آموزشی و مشاوره ای در مدرسه اجرا می شوند. این طرح نگرش کارآفرینانه را بین جامعه دانش آموزی ترویج می دهد تا دانش آموزان این نکته را فرا گیرند که در هر مرحله از آموزش باید به دنبال این باشند که ایده های خلاقانه ای را برای راه اندازی کسب و کار در ذهن داشته باشند. برای اجرای طرح، پس از انتخاب زمانی برای برگزاری اردو، در صورتی که معلم به موضوع علاقه مند باشد، مسئولیت اجرا را عهده دار می شود. در غیر این صورت از یک تسهیلگر یا مدرس کارآفرینی بومی استفاده می شود. معلم یا تسهیلگر باید در دوره آموزشی و توجیهی طرح شرکت کند. دانش آموزان با تسهیلگری و همراهی معلم یا تسهیلگر در برنامه های ترویجی مثل آشنایی با کارآفرینان، مسابقه با موضوع کارآفرینی، پخش فیلم و بازدید از شهرک های صنعتی، نسبت به موضوع کارآفرینی و کسب و کار علاقه مند و دغدغه مند می شوند و آگاهی عمومی شان افزایش پیدا می کند. همزمان تعدادی از دانش آموزان علاقه مند از هر کلاس شناسایی و آموزش های کارآفرینی و کسب و کار را با زبان ساده فرا می گیرند. یکی از آموزش های مهم این طرح شرکت در رویداد طراحی مدل تمرین کسب و کار دانش آموزی است که دانش آموزان در آن در قالب تیم های کسب و کار ایده پردازی می کنند. فعالیت های ترویجی و آموزش ها نیز توسط معلمان یا تسهیلگران آموزش دیده ارائه می شوند.

رویکرد تدریس کارآفرینی در مدارس نیازمند بینشی جدید در نظام آموزشی می باشد. مربی هایی که خود این مسیر را بارها طی کرده اند و فقط در حد درسهای تئوری آموزش نمی دهند. یکی از مشکلات آموزش کارآفرینی و کسب و کار کمبود مربی و معلم آموزش دیده در این زمینه است. این مسئله باعث می شود تدریس این درس فقط برای رفع تکلیف به معلم هایی داده شود که شاید تا به حال هیچ تجربه ای در ایده پردازی، هدف گذاری و برنامه ریزی و ریسک پذیری نداشته باشند و این مشکل را حل نمی کند، و شاید حتی باعث ذهنیت منفی و غیر کاربردی بودن این درس به دانش آموزان بدهد. تربیت دانش آموزان کارآفرین مستلزم معلمان کارآفرین است. تعداد کثیری از معلمان، از کارآفرینی و تفکر کارآفرین آگاهی ندارند. برای رفع این مشکل از راهکارهای زیر می توان استفاده نمود:

۱. آموزش و پرورش برای رفع این نیاز معلم ها و مربی هایی را تربیت نماید که هم اصول و مفاهیم کارآفرینی و کسب و کار را یاد بگیرند، هم به صورت عملی تجربه کنند (نه در حد چند ساعت بازآموزی و گرفتن گواهی مربی گری، بلکه به طور کامل و در طی زمان لازم آموزش های لازم از قبیل ایده پردازی، برنامه ریزی، بازار فروش، تبلیغات و ... را فراگیرند و در این زمینه دوره های کارآموزی بگذرانند و شاید بهتر باشد کارآفرینی در مدرسه به صورت یک رشته مستقل در دانشگاه تاسیس شود و این افراد به صورت هدفمند برای این امر آموزش ببینند.

۲. لزوماً نیازی نیست که مهارت های کارآفرینی توسط معلمان آموزش و پرورش تدریس شود. بلکه آموزش پرورش می تواند با سایر سازمان های دیگر در زمینه ی آموزش کارآفرینی در مدارس در ارتباط باشد. معمولاً تجربه نشان داده دانش آموزان توسط معلمان و خانواده ی خود به ریسک پذیری و ارتکاب اشتباه تشویق نمی شوند. در صورتی که این مفاهیم برای ابتکار و خلاقیت ضروری می باشند. کمک گرفتن از افرادی که در کسب و کار و کارآفرینی هم دانش لازم را دارند و هم تجربه کرده اند، به تدریج باعث می شود دانش آموزان به مطالعه کارآفرینی تشویق گردند، آزادانه و خلاق فکر کنند،

¹ Experiential Education

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

با مفهوم شکست آشنا شوند و یاد بگیرند این مفاهیم فقط تئوری و درس نیست بلکه حاصل تجربه های افراد کارآفرین واقعی است. کسب اینگونه تجربیات به آنها الهام می بخشد تا در آینده افرادی خلاق، مبتکر و نوآور شوند.

۳. از کارآفرینان برجسته و کسانی که کسب و کارهای نو را راه اندازی کرده اند و مسئله ای را در جامعه حل کرده اند، و همچنین افرادی را مشغول به کار کرده اند، در مدارس به طور مداوم دعوت شود تا تجربه های خود را به دانش آموزان منتقل کنند. این افراد می توانند باعث افزایش انگیزه و خودباوری دانش آموزان می شود.

۴. به دانش آموزان آموزش داده شود در کنار تفکر و خلاقیت، در مورد منابع و کارهای مشابه کشورهای دیگر تحقیق کنند و به نوعی لبه های دانش را در آن زمینه پیدا کنند تا شاید مجبور نباشند در برخی موارد دوباره کاری کنند و انرژی و وقت خود را برای مسائل حل نشده خرج کنند.

۱۱- مفاهیم مرتبط با کارآفرینی

مهارت: زندگی شغلی افراد باید مولد و همراه با توسعه مستمر مهارت‌ها باشد تا قادر شوند با سرعت تغییر، هماهنگ شوند و به آسانی از یک شغل به شغل دیگر حرکت کنند. مهارت‌آموزی و ارتقاء مهارت افراد یک بُرد واقعی برای اقتصاد، جامعه، کارفرما و البته خود افراد است. ارتقاء مهارت به افراد در ورود به شغل، ماندن، حفظ شغل و خروج از بازار کار و رفتن به سمت مشاغل بهتر کمک می کند. تأمین نیروی متخصص و ماهر برای اجرای هر برنامه، ضرورتی امکان‌ناپذیر است که بدون توجه به آن سرمایه‌گذاری‌های مادی و انسانی به هدر خواهد رفت به همین دلیل از عواملی که سالهاست مانع تحقق واقعی اهداف برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی شده، فقدان یا کمبود نیروی متخصص و ماهر متناسب با نیازهای موجود در بازار کار است زیرا کمبود نیروی ماهر، مانع دستیابی به اهداف اقتصادی و اجتماعی می‌شود از این‌رو امروزه کشورها سخت در تلاش هستند تا با ایجاد نظام‌های آماده‌سازی افراد برای اشتغال، منابع خود را مورد استفاده بهینه قرار دهند. در حقیقت همه افراد حتی مردم کشورهای در حال توسعه به شرطی می‌توانند در بازار کار رقابت کنند که در تکنولوژی‌های نوین مهارت داشته و از مهارت‌های تخصصی برخوردار باشند [10]. یافته‌های پژوهش ضیا و وقار موسوی (۱۳۹۵) نشان می‌دهد که ارتقاء مهارت‌های کارآفرینی در فرآیند آموزش رسمی کارآفرینی بر ایجاد قصد کارآفرینانه در فراگیران تاثیر مثبت دارد. همچنین دو عامل ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینانه و انگیزه کارآفرینانه رابطه بین کسب مهارت‌های کارآفرینی و ایجاد قصد کارآفرینانه را تعدیل نموده و به نحو چشم‌گیری بر اثربخشی آموزش‌های رسمی کارآفرینی تاثیرگذار است.

-یادگیری کسب و کار: دانش آموزان می‌توانند فهرستی از انواع کالاها و خدمات، مکان‌ها و ساعات کار کسب‌وکار جمع‌آوری و در مورد مکان، تبلیغات و محصولات درگیر در تجارت بحث کنند.

-هنر زبان: دانش‌آموزان را می‌توان برای ارائه ایده‌ها یا محصولات تجاری که فکر می‌کنند دیگران علاقه‌مند به خرید آنها هستند، به چالش کشید. سپس دانش‌آموزان می‌توانند درباره مخاطبان بالقوه محصول و اینکه چگونه می‌توانند تغییراتی در آن ایجاد کنند که برای مخاطبانشان جذاب‌تر خواهد بود، بحث کنند. دانش‌آموزان همچنین می‌توانند در مورد اینکه این محصول با چه چیزی و با چه کسی رقابت خواهد کرد، مشورت کنند.

-در حال تصور کردن: خلاقیت در تخیل ساکن است. اشیاء مشترک را به دانش‌آموزان منتقل کنید و آن‌ها را وادار کنید آن شی را با دیدگاهی متفاوت تصور کنند، این به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا همان شی را از منظری متفاوت ببینند. دانش‌آموزان را وادار می‌کند تا احتمالات را در یک شیء مشترک به روشی جدید ببینند [11].

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

-اهمیت مهارت های تفکر: به دانش آموزان بیاموزید که به چه چیزهایی در کارشان مثبت یا قوی است فکر کنند و به آنها اجازه دهید در نقاط ضعف خود فکر کنند تا تغییرات مورد نیاز برای جذاب تر کردن محصول شان را بیابند. به دانش آموزان اجازه دهید تا درک کنند، اشتیاق و رضایت داشته باشند تا ایده های اصلی خود را ارائه دهند تا با منابع محدودی که دارند در پروژه پایداری کنند.

-مهارت های تحقیق: از دانش آموزان بخواهید تا صفحات اینترنتی را بررسی و کسب و کارها و نام های جالب را پیدا کنند و سپس این نتایج را در شکل های عالی صفت ها، کلمات خارجی، آنچه که کسب و کار تولید می کند یا می فروشد، مکان های جغرافیایی و عملکرد آنها دسته بندی کنند.

-مهارت و فناوری عاملی برای رشد و اقتصاد پایدار: نیروی انسانی نقش بسیار موثری در توسعه دارد و در این زمینه موفقیت مراکز آموزشی در گرو تشکیل سرمایه انسانی و پرورش روحیه کارآفرینی است. آموزش های مهارتی سبب پرورش نیروی کار ماهر و اشتغال می شود که ابعاد انگیزشی، تجهیزاتی و آموزشی دارد. مهارت و فناوری از عامل های اصلی رشد اقتصاد پایدار در کشور به شمار می رود و به همین منظور مهارت ورزی دانش آموزان و دانشجویان نقش مهمی در افزایش اشتغال، بهبود فضای کسب و کار و گسترش کارایی اقتصاد مقاومتی در جامعه دارد. بنابراین تربیت نیروهای خلاق و کارآمد در پیشرفت کشور بسیار اثرگذار است.

-به کارگیری نیروی خلاق و کاربردی در فضایی رقابتی: دانش آموزان و دانشجویان با فراگیری مهارت های فنی و حرفه ای در واقع نیروی کاربردی و خلاقیت خود را در فضایی رقابتی و در مسیر خدمت به جامعه به کار می گیرند و زمینه ایجاد شغل هایی باثبات را فراهم می آورند و اینگونه از پدید آمدن شغل های ناپایدار که سبب ایجاد آسیب های مختلف اجتماعی می شود، جلوگیری می کنند. همانطور که رییس جمهوری نیز فراگیری مهارت کار را برای دانش آموزان لازم دانستند، هنگامی که در مقاطع مختلف تحصیلی دانش آموزان به مهارت آموزی می پردازند، به طور ناخواسته افراد آماده ورود به بازار کار می شوند و بدین شکل مهارت های عمومی، بازار کار و صنعت را مورد توجه قرار می دهد و کارایی افراد را با توجه به تغییرهای جامعه و فناوری به روز می کند. دانش آموختگان نظام آموزشی کشور پس از آنکه دانش و مهارت های تخصصی لازم را در زمینه های مختلف کسب کردند، می توانند در شغل های مناسب به فعالیت بپردازند و به عنوان کارآفرین نیازهای اصلی کشور را برآورده کنند. بنابراین باید گسترش آموزش ها و مهارت های کارآفرینی در اولویت نظام آموزشی قرار بگیرد.

-بهبود فضای کسب و کار با مهارت آموزی: نظام آموزشی کشور با ارتقای دانش و مهارت های افراد سهم بسزایی در کاهش بیکاری در جامعه دارد و به توسعه اقتصادی و اجتماعی کمک می کند و تغییرهای مثبت اجتماعی و فرهنگی را به دنبال دارد. البته نبود آموزش های مهارت ورزی در جامعه پیامدهای منفی را نیز سبب می شود و گسترش مدرک گرایی یکی از نتیجه های نامطلوب این پیامدها است زیرا دانش آموختگان نمی توانند شغل مناسب خود را پیدا کنند و آمار بیکاری رو به گسترش می رود. توسعه فرهنگ کارآفرینی و نیاز به تمامی شغل ها باید در چارچوب آموزش های تخصصی گوناگون باشد، چون جامعه برای به حرکت درآوردن چرخ های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی بایستی با استفاده از آموزش، خلاقیت را در جنبه های مختلف علمی و پژوهشی شکوفا سازد. رفع نیازهای مختلف کشور در بهره مندی از فرصت های موجود و پرورش خلاقیت است که به طور معمول باید از آموزش های فنی و حرفه ای استفاده کرد تا بهترین شرایط جهت پیشرفت و توسعه کشور شکل بگیرد.

۱۲- بحث و نتیجه گیری

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

با توجه به ضرورت روزافزون نیاز جامعه صنعتی و در حال رشد صنعت به افراد کارآفرین، باید تمامی ارگان‌ها با همکاری هم در زمینه ترویج کارآفرینی قدم بردارند و هر کدام نقشی را بر عهده گیرند. از مزایا و منافع آموزش کارآفرینی میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

کارآفرینی عامل ترغیب و تشویق سرمایه‌گذاری، عامل تحریک و تشویق حس رقابت، عامل تغییر و نوآوری است و باعث ایجاد اشتغال و موجب توزیع مناسب درآمد می‌شود و کیفیت زندگی را بهبود می‌بخشد. کارآفرینی موجب گردآوری کردن پس اندازهای عمومی بی‌هدف و سرگردان می‌شود. بنابراین، مشکلات بیکاری را که ریشه‌ی بسیاری از مشکلات اقتصادی-اجتماعی است را کاهش می‌دهد. بنابر منافع مذکور، امروزه در تمام سرمایه‌گذاری‌های دنیا سعی بر این است که مغزهای متفکر صنعتی را شناسایی و جذب کنند به دلیل اینکه دنیای امروز، جهان علم و تکنولوژی است و ارزش اصلی تولید در مغز انسان‌ها نهفته است. بی‌شک روند توسعه‌ی اقتصادی در کشورهای توسعه یافته بیانگر این واقعیت است که اقتصاد تحت تاثیر کارآفرینی است به گونه‌ای که کارآفرینان در توسعه‌ی اقتصادی کشورهای توسعه یافته، نقش محوری داشته‌اند؛ رشد جمعیت در دهه ۶۰، عوارض مثبت و منفی خود را امروزه به رخ سیاستمداران کشور کشیده، و ضرورت کارآفرینی بیشتر از گذشته نمایان شده است. امروزه، بر اکثر دولت مردان آشکار شده است که می‌توانند از طریق نظام آموزشی بر فراگیران تاثیر بگذارند و به این طریق میزان کارآفرینی در جامعه را افزایش دهند. علاوه بر این همه شما می‌دانید که کسب و کارهای تازه نیاز به دانش و مهارت‌های بالایی دارد. از نظر حرفه‌گرایان، درس‌های نظری، مدامی که کاربرد عملی نیابند، حاصل به بار نمی‌آوردند و صرفاً باری به دوش دانش‌آموزان و نظام تعلیم و تربیت و سرمایه‌مالی به شمار می‌آیند. مدارس باید به تلاش گسترده تری برای کاربست مهارت‌های سطح بالا همچون حل مسئله، استدلال و توانایی یادگیری، بپردازند. یکی از نکات مثبت سیاست‌های داخلی کشور تهیه چشم‌اندازی برای توسعه اقتصادی و علمی کشور می‌باشد که این می‌تواند راهنما و نقشه‌ای در اختیار کارآفرینان باشد تا بر اساس آن الگوهای جدید کار را طراحی کنند.

کارآفرینی مبدل به یک امر ضروری برای جوامع مختلف گردیده است، زیرا این امر نه تنها امکان دستیابی فرد به منابع مالی حاصل از ایده را مهیا می‌کند، بلکه با حل مشکلات به شیوه‌ای نوین، موجبات پیشرفت و توسعه یک کشور را زمینه‌سازی میکند. با توجه به اهمیت کارآفرینی، کشورهای در حال توسعه از جمله ایران در پی ایجاد، گسترش و آموزش کارآفرینی در مدارس جهت شناسایی و هدفمند سازی افراد کارآفرین از کودکی و نوجوانی می‌باشند. فراهم کردن فرصت کارآفرینی در کشور می‌تواند آینده‌ی روشنی را در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی برای کشورمان رقم بزند. با ایجاد آموزش کارآفرینی در مدارس دانش‌آموزان برای حل مشکلات و مسائل با یکدیگر و به صورت گروهی فعالیت می‌کنند. حتی اگر به طور آنلاین مورد آموزش قرار بگیرند می‌توانند دانش و هنر را با یکدیگر ادغام کنند. غفرانی و همکاران (۱۴۰۱) در طر پژوهشی اعلام داشته‌اند که: روش‌های آموزشی کارآفرینانه در مقطع متوسطه با هدف افزایش مهارت‌ها و دانش دانش‌آموزان می‌تواند در شرایط واقعی زندگی قابل اجرا باشد. مدارس با هدف تربیت دانش‌آموزان جهت ایفای نقش کارآفرینانه در جامعه نمود اجرایی چنین هدفی هستند. آموزش کارآفرینی در مدارس از نظر اجتماعی و اقتصادی به نفع تمام دانش‌آموزان است. زیرا به کودکان و نوجوانان می‌آموزد که آزادانه بیندیشند و مهارت‌ها و استعداد‌های نهفته‌ی خود را بیورراندند. علاوه بر این ایجاد فرصت‌ها و عدالت اجتماعی را تضمین می‌کند. همچنین باعث القای اعتماد به نفس به دانش‌آموزان می‌شود. لزوماً نیازی نیست که مهارت‌های کارآفرینی توسط معلمان آموزشگاه تدریس شود. بلکه می‌توانند با سایر سازمان‌های دیگر در زمینه‌ی آموزش کارآفرینی در مدارس در ارتباط باشند. آموزش کارآفرینی باعث ایجاد و افزایش فرصت‌های اقتصادی می‌شود. معمولاً کودکان توسط معلمان و خانواده‌ی خود به ریسک‌پذیری و ارتکاب اشتباه تشویق نمی‌شوند. در صورتی که این دو عامل برای ابتکار و خلاقیت ضروری می‌باشند. شاید اگر دانش‌آموزان به مطالعه کارآفرینی در مدارس تشویق گردند، مجبور به آزادانه فکر کردن شوند، تا یاد بگیرند در صورت شکست خوردن باید باز به راه خود ادامه دهند. کسب اینگونه تجربیات به آنها الهام می‌بخشد تا در آینده افرادی خلاق، مبتکر و نوآور شوند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

امروزه کارآفرینی به عنوان واحدهای درسی در برخی از مدارس تدریس می شود. در دنیا موسساتی وجود دارند که مهارت های کارآفرینی را با برگزاری دوره هایی به دیگران آموزش می دهند. بسیاری از نظریه پردازان اعتقاد دارند، که اصول و مبانی کارآفرینی در مدارس باید در رده های سنی پایین تر آموزش داده شود. این موضوع باعث می شود که هرگاه فرد به سن جوانی رسید این آموزش ها بازتابی بیرونی و عملی به خود بگیرد و در زمان درست، آن فرد را مبدل به یک کارآفرین موفق کند. آموزش کارآفرینی باید با شعار، مشکلات یک فرصت هستند؛ صورت گیرد. یک کارآفرین اول باید مشکلات موجود در اطرافش را شناسایی کند. سپس به عنوان یک فرصت و دستاورد جدید، برای برطرف کردن آن ها به راه حل هایی سریع و بدیع بیندیشد. برای رسیدن به این اهداف، آموزش کارآفرینی در مدارس تلاش در افزایش توانایی جهت تغییر در نگرش اشخاص دارد. تاکید آموزشگاه های کارآفرینی بر روی یادگیری هرچه بیشتر دانش آموزان است. در مدارس مهارت هایی به صورت تئوری و بعضاً عملی جهت ایجاد تغییر در دیدگاه، تفکر عمیق، تقویت کار تیمی به دانش آموزان، آموزش داده می شود. زمانی یک مدرسه ی کارآفرینی به اهداف خود می رسد که ایده های دانش آموزان به مرحله کاربری برسد. کاربرد رویکرد مدرسه کارآفرینی در همه جا نمود پیدا می کند. رویکرد به تدریس کارآفرینی در مدارس بیش از همه در مدارس کسب و کار مورد نیاز می باشد. زیرا آموزش های تکمیلی برای مدیران و کارآفرینان در مدارس کسب و کار، می تواند به ایجاد و نوآوری بیشتر در کسب و کار های بزرگ و نوین منتهی شود. اما ایده های نوین به مدارس کارآفرینی و آموزش کارآفرینی در مدارس، نیازمند بینشی جدید در نظام آموزشی ما می باشد. مانند هم اندیشی دانشجویان و اساتید که موفق به کشف ناشناخته ها می شوند. چنانچه به توسعه دانش مدیریتی به منظور تغییر در توانایی های خود در جهت مدیریت کسب و کار ها و سازمان ها می اندیشید، ایجاد تغییر در نظام آموزش کارآفرینی در مدارس کنونی از ضروریات آن می باشد.

شرایط اقتصادی حال حاضر کشور اقتضا می کند تا اشخاص خلاق با ایده ها و راه حل های نوین، پا در عرصه ی کسب و کار و اقتصاد بگذارند. پرداختن به مسئله ی آموزش کارآفرینی در مدارس دبیرستانی و ایجاد فرصت های کارآفرینی در ایران بیش از پیش مورد نیاز می باشد. باید همواره در نظر داشت که آن چه سرنوشت انسان را می سازد استعدادهايش نیست، بلکه انتخاب هایش می باشد. امروزه بحث کارآفرینی چیزی فراتر از یک انتخاب است و تبدیل به ضرورت گردیده است. هدف از آموزش کارآفرینی در مدارس این می باشد که جوانان به جای این که به فکر استخدام و محقق کردن اهداف مدیران خود باشند، با خلاقیت و طرح ایده های جدید و با کسب مهارت های کارآفرینی، در جهت تحقق رویاهایشان تلاش کنند.

تربیت نیروی انسانی با خصوصیتی چون خلاقیت، تخصص، کارآفرین، مسئولیت پذیر، آینده نگر، فعال و نوآور و... از مهمترین اهداف آموزش کارآفرینی در مدارس است. در آموزشگاه های کارآفرینی افراد از ابتدا با مهارت های اجتماعی آشنا می گردند. در کشور ما راه زیادی تا رسیدن به مدارس کارآفرینی موفق و پربازده مانده است. در این حوزه هم باید از سوی بخش خصوصی و هم بخش دولتی حمایت های فراوانی صورت گیرد. برخی از مدارس و موسسات کارآفرینی علاوه بر آموزش های تئوری با برگزاری دوره ها و کارگاه های مختلف به آموزش توانمندی اجتماعی، مهارت های ارتباطی، نگرش های خلاقانه و... می پردازند. هدف اصلی آن ها کاهش اشخاصی است که بدون توجه به نیازهای جامعه وارد دانشگاه ها می شوند.

به دلیل فرآیندهای آموزشی ناکارآمد، بدون یادگیری مهارت های لازم و کاربردی، پس از فارغ التحصیلی از دانشگاه ها، به جای این که به بازار کار مرتبط با رشته خود جذب شوند فقط موجب افزایش آمار بیکاران می شوند. اشخاص کارآفرین علاوه بر اینکه قادرند به موفقیت های بزرگ و منافع شخصی دست یابند، می توانند منشا تحولات بزرگی در حوزه های صنعتی، تولیدی و خدماتی گردند. در مدارس با رویکرد کارآفرینی، دستیابی به منابع و منافع مالی ناشی از امور کارآفرینی، یک ارزش مهم تلقی می شود. این ارزش ها خود انگیزه ای برای خلق ایده های نوین و به ثمر رساندن آن ها می باشد.

در کلاس های کارآفرینی در مدارس دستیابی به منابع و منافع مالی ناشی از کارآفرینی برای فرد، یک ارزش تلقی می گردد. این ارزش خود انگیزه ای برای ایجاد فرصت و خلق ایده های نو و به ثمر رساندن آن ها می باشد. بحث کسب و کار و به ویژه کارآفرینی از اصول اساسی و مهم زندگی هر شخص و اجتماعی می باشد که در تمام دوران و اجتماعات بشری نقش اساسی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

دارد. کارآفرین چرخ زندگی انسان ها را در این دنیا دچار تحول و دگرگونی می کند. باید روحیه ای پایداری در غلبه بر مشکلات و برخورداری از عزمی راسخ برای کسب موفقیت را به تمام دانش آموزان آموخت تا منجر به افزایش اعتماد به نفس آنها گردد.

از جمله اثرات مثبت کوتاه مدت و طولانی مدت آموزش کسب و کار و کارآفرینی در سنین مدرسه و نوجوانی میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

استعداد یابی دانش آموزان، یادگیری تقسیم کار، توجه و دقت دانش آموزان به نیازهای جامعه، مسئولیت پذیری، یادگیری هدف گذاری و برنامه ریزی، انتخاب رشته تحصیلی با دید وسیع تر، آشنایی با مفهوم شکست و شروع دوباره، تقویت خودپنداره مثبت، عزت نفس و اعتماد به نفس دانش آموزان، رشد اقتصادی و اجتماعی کشور، موفقیت دانش آموزان در زندگی شخصی و شغلی آینده

۱۳-پیشنهادات

شرایط زندگی امروز ایجاب می کند تا به دانش آموزان بسیاری از مهارت ها آموخته شود لذا محتوای کتب درسی دانش آموزان باید متناسب با نیاز روز جامعه تنظیم شود. در محتوای کتاب های درسی دانش آموزان باید آموزش مهارت های زندگی گنجانده شود و آموزش و پرورش باید بسترهای لازم را برای آموزش مهارت های حرفه ای به دانش آموزان را نیز فراهم کند. نسل امروز بی شک آینده ساز فردای کشور است و دانش سیال امروز، توسعه فراگیر تکنولوژی و تغییرات سریع در عرصه علم و فناوری در جهان، نیازمند ساختن نسلی کارآمد و با مهارت برای آینده است. مهارت آموزی در نظام های آموزشی پیشرفته جایگاه ویژه ای دارد زیرا تنها آموزش سطحی منابع درسی به دانش آموزان نمی تواند آنان را برای زندگی آینده آماده کند. آموزش مهارت های کارآفرینی از طریق مدرسه یک فرآیند است و به شدت توصیه می شود که دانش آموزان برای یافتن خواسته های خود از طریق آن آزاد باشند. همچنین باید دستورالعمل هایی برای معلمان ارائه شود تا دانش آموزان را مدیریت کنند و به آنها کمک کنند تا محیطی دلپذیر برای رشد دانش آموزان ایجاد کنند. برای پرورش نسلی کارآمد که بتواند آینده روشنی را برای کشور رقم زند، باید به فکر راه های افزایش مهارت افراد در فرآیند تعلیم و تربیت بود. یکی از مهم ترین گام ها در مسیر تغییر نگاه نمره محور حاکم بر نظام آموزشی، افزایش درک دانش آموزان نسبت به مهارت آموزی است. تحول در روش های آموزشی و محتوای کتاب های درسی از محورهای مهم دیگر برای توانمندسازی هرچه بیشتر دانش آموزان است که همواره از سوی کارشناسان آموزشی مورد توجه قرار می گیرد. [12] اگر نظام آموزشی به گونه ای باشد که افراد بتوانند علاوه بر کسب دانش چگونگی استفاده از آن را در محیط و بازار کار نیز یاد بگیرند، تعداد کارآفرینان و به دنبال آن کسب و کارهای تازه زیاد خواهد شد. به منظور ارتقای آموزش کار آفرینی پیشنهاد میشود که آموزش کار آفرینی در همه سطوح مستقر شود، از روشهای تدریس فعال استفاده شود، در کنار مشاوره های تحصیلی مشاوره کارآفرینی هم انجام شود. از معلمان شایسته کارآفرینی بهره گرفته شود، دولت از دانش آموزان کارآفرین حمایت کند و آموزش کار آفرینی عمده تاً متمرکز بر دانش آموزانی باشد که روحیه کار آفرینی دارند. به لطف افراد آینده نگر و روشنفکر، آموزش کارآفرینی به مدارس راه یافته است. با حصول پیشرفت در روند آموزش کارآفرینی، دانش آموزان تشویق می شوند که در دوره ی دبیرستان، ایده های خود را برای راه اندازی شرکت به واقعیت تبدیل کنند. مدارس می توانند از این طریق سرمایه گذاران خلاق و خطرپذیر را برای تخصیص بودجه ی استراتژیک های دانش آموزان گرد هم آورند. مواردی که باید برای آموزش کارآفرینی در مدارس در نظر گرفته شود، شامل:

— تدوین سیاست های کلی برنامه آموزش کارآفرینی در مدارس و به طور کلی در نظام آموزش و پرورش با بهره گیری از تجربیات سایر کشورهای پیشرفته و مشاوره ی خبرگان این امر.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- افزودن بخش هایی با موضوع کارآفرینی در کتاب های درسی در پایه ها و رشته های مختلف. بهتر است آموزش کارآفرینی در خلال دروس دیگر انجام گیرد و درسی مجزا نباشد. زیرا کارآفرینی به علوم مختلف گره خورده است. برای مثال در تمام دروس از جمله جغرافیا، جامعه شناسی، شیمی، فیزیک، ریاضی می توان از مباحث کارآفرینی استفاده کرد.
- تدوین محتواهای آموزشی برای کارآفرینی در مدارس، سطح و توانایی دانش آموزان امری بسیار مهم و حیاتی است. زیرا با نظر به پیچیدگی مفهوم کارآفرینی، امکان معرفی کلیه ی جوانب آن و یادگیری تمام موضوعات آن برای مخاطبین در هر سنی امکان پذیر نیست.
- پیشنهاد می شود در هنگام جذب و استخدام معلمان، ملاک ها و شاخصه هایی از کارآفرین بودن آنان مدنظر قرار گیرد.
- آموزش مسئولین آموزش و پرورش به ویژه دبیران در زمینه ی اهمیت کارآفرینی و نقش آن در جامعه و روش های آموزش و یادگیری آن برای دانش آموزان و معرفی الگوهای موفق کارآفرینی به دانش آموزان. از طریق تغییر در نگرش و شناخت معلمان مدرسه ها می توان افزایش روحیه کارآفرینی دانش آموزان را انتظار داشت.
- تدوین محتواهای الکترونیکی تصویری با موضوع کارآفرینی برای جذابیت بیشتر نسبت به محتواهای درسی.
- برگزاری مراسمات و جشن ها مختلف، به بهانه ی ترویج آموزش کارآفرینی در مدارس، با دعوت کردن از کارآفرینان موفق که سابقا دانش آموز بوده اند.
- برپایی دوره های کارورزی کارآفرینانه مختص دانش آموزانی که علاقه دارند در آینده کارآفرین شوند.
- استفاده از معلمان خاص این رشته.
- آموزش فعالیت های میدانی و عملی کارآفرینی به جای آموزش های تئوری، به طوری که دانش آموزان با انجام این فعالیت ها با کارآفرینی آشنا گردند.
- به منظور افزایش نقش آموزش های فنی و حرفه ای در توسعه کارآفرینی پیشنهاد می گردد مراکز آموزش فنی و حرفه ای، دانشگاه ها و مدارس در ارائه آموزش ها و مشاوره های کارآفرینی، فعال سازی دفاتر مشاوره کارآفرینی، شناسایی و معرفی کارآفرینان موفق به جوانان اهتمام ورزند.
- پرورش روحیه نظم و انضباط، اعتماد به نفس، استقلال شخصیت در دانش آموزان از طریق تشویق و ایجاد انگیزه
- تقویت و پرورش روحیه حقیقت جویی، تعقل و تفکر، مطالعه، بررسی، تعمق، تحقیق، تفکر نقادی در دانش آموزان با بهره گیری از روش های تدریس پروژه و کارورزی
- پرورش انگیزه پیشرفت و موفقیت طلبی، استقلال طلبی، خلاقیت، ریسک پذیری، کنترل درونی و تحمل ابهام در دانش آموزان
- شناخت و شناساندن ارزش و قداست کار و معاش حلال و پرورش روحیه مبارزه با بیکارگی، بطالت و مشاغل کاذب در دانش آموزان
- بنا توجه به نقش والدین در پرورش شایستگی های کارآفرینانه دانش آموزان، پیشنهاد میشود برنامه های مختلفی برای آموزش و انتقال ذهنیت کارآفرینانه به والدین در مدارس طراحی و اجرا شوند.
- هنگامی که سفر کارآفرینی خود را آغاز می کنید، اگر صدها راه بی نتیجه و صدها راه موثر را بیابید، هرگز نباید از شکست بترسید. وقتی جرات یادگیری چیزهای جدید را دارید، به انجام و یادگیری کارهای جدید ادامه می دهید. همچنین، اگر قصد دارید زود تسلیم شوید در صورتی که شانس به نفع شما نیست، کارآفرین نخواهید بود. زیرا کارآفرینان تلاش می کنند و فشار می آورند تا به خواسته خود برسند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مراجع

- آراستی، زهرا، قدوسی، سمیرا، و باقری، افسانه. (۱۳۹۵). تأثیر آموزش کارآفرینی از طریق روش داستان سرایی بر نگرش کارآفرینانه دانش آموزان مقطع ابتدایی. توسعه کارآفرینی، ۹(۴)، ۵۹۳-۶۱۲.
- احمدپور کریم آبادی، فریبا. بهمئی، لیلا و برکت، غلامحسین (۱۴۰۱). ارائه راهبردهای موثر بر توسعه توانمندی‌های کارآفرینی در مدارس ابتدایی. مطالعات مدیریت و رهبری در سازمان‌های آموزشی. دوره ۲. شماره ۲. پیاپی ۶. تابستان. ۷۱ - ۸۴
- بهمئی، ندا، آراستی، زهرا، و حسینی، سیدرسول. (۱۳۹۶). آموزش کارآفرینی در مقطع ابتدایی با هدف تقویت نگرش کارآفرینانه. توسعه کارآفرینی، ۱۰(۴)، ۵۵۵-۵۷۳.
- ضیا، بابک، و وقارموسوی، مجید. (۱۳۹۵). بررسی تاثیر آموزش های رسمی کارآفرینی بر شکل گیری قصد کارآفرینانه. توسعه کارآفرینی، ۹(۱)، ۹۹-۱۱۷.
- علیمراد، هاجر و شریف، حبیب. (۱۴۰۱). اهمیت تفکر خلاق و آموزش ارزشهای کارآفرینی در مدارس. نشریه ریاضی و جامعه، ۷(۴)، ۷۹-۸۴
- غفرانی، نرگس، حسینی، سیدرسول، و موسی خانی، مرتضی. (۱۴۰۱). طراحی مدل مدرسه کارآفرین مبتنی بر توسعه شایستگی های کارآفرینانه در مقطع متوسطه. توسعه کارآفرینی، ۱۵(۱)، ۱۴۱-۱۶۰.
- مبانی نظری سند تحول بنیادین. شورای عالی انقلاب فرهنگی.
- مرادی پردنجانی، حجت اله. نیکنامی، مصطفی. تقی پور ظهیر، علی و جعفری، پروش. (۱۴۰۰). مدلی برای پرورش کارآفرینی در دانش آموزان مدارس ابتدایی. مطالعات روانشناختی نوجوان و جوان، ۲(۲) (پیاپی ۳)، ۲۵۲-۲۷۳.
- مشایخ، پری. (۱۳۸۶). بررسی تاثیر آموزش کارآفرینی بر روحیه کارآفرینی دانش آموزان دبیرستانی شهرستان کازرون. نوآوری های مدیریت آموزشی (اندیشه های تازه در علوم تربیتی)، ۲(۴) (مسلسل ۸)، ۱۰۱-۱۱۳.
- میرمحمدرضایی، سیده زهرا و قلی پور، ماجده. (۱۳۹۵). سنجش روحیه کارآفرینی و عوامل موثر بر آن در بین جوانان مهارت آموخته دوره کارآفرینی در مقایسه با کارآموزان آموزش ندیده اداره کل آموزش فنی و حرفه ای زنجان. جامعه شناسی مطالعات جوانان (SOCIOLOGICAL STUDIES OF YOUTH)، ۶(۲۱)، ۱۵۷-۱۸۶
- مینایی پور، فرحناز. رحیمیان، حمید. طاهری، مرتضی و عباسپور، عباس (۱۳۹۸). شناسایی راهبردهای آموزش کارکنان جوان: یک مطالعه کیفی. فصلنامه تعلیم و تربیت. شماره ۱۴۱. ۴۲-۶۲
- Altan, S., Lane, J.F., & Dottin, E. (2019). Using habits of mind, intelligent behaviors, and educational theories to create a conceptual framework for developing effective teaching dispositions. *Journal of Teacher Education*, 70 (2), 169-183.
  - Creswell, J.W. & D.L. Miller. (2000). Determining Validity in Qualitative Inquiry. *Theory into Practice*. 39(3): 124-130.
  - Munier, F. (2013). Schumpeterian Entrepreneur. In: Carayannis, E.G. (eds) *Encyclopedia of Creativity, Invention, Innovation and Entrepreneurship*. Springer, New York, NY. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-3858-8_243
  - Denzler, Stefan, Wolter, Stefan. (2018). Self-selection into Teaching: The Role of Teacher Education Institutions. *Core*.
  - Faulkner, J. & Latham, G. (2016). Adventurous Lives: Teacher Qualities for 21st. *Australian Journal of Teacher Education*. Volume 41. Issue 4. <http://ro.ecu.edu.au/ajte/vol41/iss4/9>.
  - Fridman, M. (1970). The social Responsibility of Business is to Increase its profits. *The New York Times Magazine*.
  - Möttönen, T., & Tunkkari-Eskelinen, M. (2020). Entrepreneurship Education and Entrepreneurial Ecosystems. In T. Möttönen (Ed.), *Finnish Entrepreneurs: From Freedom of Occupation to the Entrepreneurial Society*. 1 (1) 83-112.
  - Ratten, V. (2017). "Entrepreneurial universities: the role of communities, people and places". *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*. 11(03), pp. 310-315
  - Gyurova, V. & Zeleeva, V. (2017). The knowledge and skills of the 21 century teachers. In R Valeeva. *The European proceedings of social of behavioral Sciences* (Vol, XXIX, PP. 282-
  - Hennink, M., Hutter, I., & Baily, A. (2011). *Qualitative research Method* London: Sage publication. *Critical public Health*, Volume 22, pp. 11-112. Issue 1. www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09581596.2011.565689.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

11.Hong, J. C., Horng, J. S., Lin, C. I., & Chanlin, L.,J. (2008). Competency disparity between pre- service teacher education and In-service teaching requirements in Taiwan. *International Journal of Educational Development* ,28(1),4-20.

12.Jennings, Jennifer, Diprete. Thomas A. (2010).Teacher Effects on Social Behavioural Skills in Early Elementary School. *Sociology of Education*. <https://sage.altmetric.com/details/942461>.